

A KÖRÖSÚJFALUI MESEERDŐ ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Az óvoda OM azonosítója: 202555

2021.

MOTTÓNK:

„Isten minden kis tücskének akad hely a kórusban, némelyik hangja mély, a másiké magas. Megint másik hangosan ciripel a telefondróton, és aki csak tapsolni tud, olyan is akad...”

Margaret Martle

Tartalomjegyzék

Az óvoda jogi státusza, adatai

1. Bevezető

- 1.1. Programunk alapelve.....6
 1.2. Gyermekképünk, óvodaképünk.....7

2. Programunk célrendszere

- 2.1. Alapvető céljaink.....9.
 2.2. Általános nevelési feladataink a nevelés kerete.....13.
 2.2.1. Egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program.....14.
 2.2.2. Az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
 szocializáció biztosítása.....19.
 2.2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....21.

3. Az óvodai élet tevékenység formái és az óvodapedagógus feladatai

- 3.1. Játék.....25.
 3.2. Verselés, mesélés.....33.
 3.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....36.
 3.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....39.
 3.5. Mozgás.....41.
 3.6. A külső világ tevékeny megismerése.....43.
 3.7. Munka jellegű tevékenységek.....48.
 3.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....51.

4. Az óvodai élet megszervezése.....53.

5. Az óvoda hagyományos ünnepei és egyéb rendezvényei.....56.

6. Intézményünk gyermekvédelmi feladatai.....60.

7. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló egyéb tevékenységek.....63.

8. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel kapcsolatos pedagógia tevékenységek helyi rendje.....63.

9. Írásos dokumentumaink.....70.

10. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....73.

11. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése	74.
12. Az Óvoda partnerkapcsolatai	
12.1. Közvetlen partnereink.....	75.
12.1.1. Óvoda és a család.....	75.
12.1.2. Óvoda és az iskola.....	76.
12.1.3. Óvoda és a fenntartó.....	77.
12.2. Közvetett partnereink	
12.2.1. Óvoda és a közművelődési intézmény.....	78.
12.2.2. Óvoda egyéb kapcsolatai.....	79.
13. A program erőforrásai	
13.1. Személyi feltételek.....	80.
13.2. Tárgyi feltételek.....	81.
14. A program felülvizsgálata	
14.1. A program tervezési, értékelési dokumentumai.....	82.
14.2. A program vizsgálata.....	82.
15. Érvényességi rendelkezések	83.
16. Legitimációs záradék	84.
17. Felhasznált törvénytár	85.
18. Felhasznált szakirodalom	86.

Az óvoda jogi státusza, adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése: Körösújfalui Meseerdő Óvoda, Mini Bölcsőde és Konyha

Az óvoda címe és telefonszáma:

5536 Körösújfalú, Tavasz utca 58.

Tel.: 06-66/778-352, 06-30/779-8598

E-mail: ovoda.k.ujfalu@gmail.com

Az óvoda fenntartója:

Körösújfalú Község Önkormányzata

címe és telefonszáma:

5530 Körösújfalú, Fő utca 14., Tel.: 06/66-479-096

Az óvoda OM azonosítója:

202555

Óvodai férőhelyek száma:

20 gyermek

Óvodai csoportok száma:

1 csoport

1. Bevezető

Intézményünk 20 gyermek befogadására alkalmas, férőhelyek száma 20 fő. A gyermeklétszám folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. A gyermekek kb. 50%-a hátrányos szociális környezetből érkezik.

Az elmúlt 10 évben a gyermeklétszám nagyarányú csökkenése, a település elöregedése és a nehezebb gyermekvállalási feltételek következménye. A csekély munkalehetőség miatt a legtöbb szülő közfoglalkoztatásban dolgozik vagy mezőgazdasági kistermelő, ill. munkanélküli. A szülők alacsony iskolázottságúak, általános iskolát vagy szakmunkásképzőt végeztek. Kevés az érettségizett, ill. értelmiségi, mivel nincs a településnek értelmiségmegtartó feltétele. A családok életkörülménye és iskolázottsága homogén képet mutat.

Nagyon fontos, hogy az óvoda otthonos, meleg, szeretetet sugárzó legyen. A pedagógusok és a dajka tudják, hogy modellként állnak a gyermekek előtt, fontos, hogy a gyermek pozitív hatásokkal találkozzon, a társadalmi normáknak megfelelő értékrendje alakuljon ki.

Évek óta hagyomány az először óvodába kerülők anyás beszoktatása. Mivel egy csoportban működünk, rugalmasan meg tudjuk oldani azt is, hogy a testvérek együtt játszhassanak, egymás mellé üljenek, egymást segítsék az óvodai napirend betartásában.

Berendezési tárgyaink az otthon harmóniáját, a gyermeki érdeklődés kielégítését szolgálják. Az óvónők saját készítésű dekorációkkal, természetes anyagok használatával járulnak hozzá az óvoda esztétikájához. A csoportszobákban, öltözőben sok zöld növény, a gyermekek által gyűjtött termések, bogyók, virágok, gyümölcsök, és élősarok a természet harmóniáját viszik be a belső helyiségekbe. Az óvodások is gyűjtenek természetes anyagokat, gesztenyét, csigaházat, falevelet stb. Rendszeresen kirándulunk, sétálunk és felhívjuk a gyermekek figyelmét a természet szépségére, igyekszünk élményeket nyújtani számukra/pl. szüret, diószedés/. Vannak tovább vihető hagyományaink és szeretnénk bővíteni is ezeket.

A szülők nagyarányú leterhelése miatt az oktatási, nevelési intézményeknek fel kell vállalniuk olyan gondozási, nevelési feladatokat is melyeket preferált környezetben a családok látnak el.

A nevelőmunkát segíti a szülők együttműködési készsége. A legtöbb szülő szerető, gondoskodó. A szülői gondoskodást tükrözi, hogy a gyermekek testileg fejlettek, jó mozgáskészséggel kerülnek be az óvodába. Ugyanakkor a gyermekek beszédén, szókincsén, szokásrendszerén lemérhető a családi élet zaklatottsága a szülők iskolázatlansága, túlhajszoltsága. Az óvodás gyermekek élményeiket a szűk családi környezetből és a tömegkommunikációs eszközökből feljűk áramló kezeletlen, szűretlen hatásokból szerzik. Ez

nem mindig pozitív. A társadalmunkban fellelhető értékrend zavar a szülői környezetben könnyen táptalajra talál, így a szemléletformálás a nevelőmunka részét képezi.

A településen a munkanélküliség aránya igen magas, ezáltal a családok jövedelmi viszonyai alacsonyak.

1.1. Programunk alapelve

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemgazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, a hátrányok kiegyenlítése során, hogy gyermeki tartást, önállóságot, és ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek. A gyermekek mindenek felett álló érdekeit kívánjuk érvényesíteni. A pedagógiai programban a jogszabályi és tartalmi elvárásokkal összhangban fogalmazzuk meg az intézmény sajátos nevelési-oktatási feladatait, céljait.

Kiindulási pontjaink:

A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Minden gyermek a saját képességszerezésének figyelembe vételével nevelhető, fejleszhető, nevelik, fejlesztik a társas kapcsolatokat, az óvoda összes dolgozója. Ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy „Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”

Minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

- ◆ Tág teret biztosítani a színes, sokoldalú, óvodai életnek, a játéknak, együttműködésnek.
- ◆ Fejleszteni a gyermekek önismeretét, együttműködési készségét, erősíteni akaratukat.
- ◆ Segíteni életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakítását.
- ◆ Egyéni sajátosságok figyelembe vételével, a fejlesztést az egyéni fejlettséghez igazítva valósítjuk meg.
- ◆ A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermekeket. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni.
- ◆ Fontos feladatunk az önismeret, a gyermekek saját személyiségének kibontakoztatására

vonatkozó kíváncsiság fenntartása, az önkifejezés lehetőségének biztosítása. Az akarat, a kitartás, a feladattudat, szabálytudat fejlesztése, a szokás-és normarendszer megalapozása.

- ◆ A motiváció elvének érvényesítésével, az érdeklődés felkeltése és kíváncsiság fenntartása a feladatunk.
- ◆ A visszajelzés elvének érvényesítésével a teljesítmények változását folyamatosan nyomon követjük, és egyéneenként értékeljük.
- ◆ A nevelés szervezésében biztosítjuk a szegregációmentességet, a működés meghatározó alapelveinek tekintjük a hátrányos megkülönböztetés tilalmát.
- ◆ A hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak kompenzálása érdekében támogató lépéseket, szolgáltatásokat valósítunk meg az intézmény minden tevékenysége során. Kiemelt figyelmet szentelünk a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek megszervezésére és a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai feladatokra.
- ◆ A különbözőségben rejlő értékek megismertetésével azok megbecsülésére és kölcsönös tiszteletére neveljük a gyermekeket. Az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesítését valósítjuk meg.
- ◆ Biztosítjuk a diszkrimináció mentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört.
- ◆ Tudatosan megengedő, támogató, biztonságot adó jelenléttel, boldog atmoszféra teremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkedv a közlésvágy motiválása.
- ◆ A pedagógiai program a jogszabályi és tartalmi elvárásokkal összhangban fogalmazzuk meg az intézmény sajátos nevelési-oktatási feladatait, céljait.

1.2. Gyermekképünk, óvodaképünk

Célunk: A gyermekek alapvető jogainak és szükségleteinek figyelembevételével olyan szeretetteljes nevelés biztosítása – az eltérő fejlettség elfogadása mellett –, melynek következtében a gyermekeink rendelkeznek az alábbi tulajdonságokkal:

- ◆ Vidámak, tudnak nevetni, felfedezni, csodálkozni,
- ◆ Érzelmileg gazdagok, kiegyensúlyozottak,
- ◆ Figyelmesek, segítőkészek embertársaik iránt;
- ◆ Kreatív gondolkodás jellemzi őket,

- ◆ Kitartóak, önállóak,

- ◆ Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik jól érzik magukat társaik és nevelőik körében. Testben, lélekben és szellemben egészségesek, boldogok, kiegyensúlyozottak, harmóniában élnek környezetükkel és önmagukkal. Önálló individuumok, egyénenként változó testi, lelki, szellemi szükségletekkel.

- ◆ Családlátogatások alkalmával pedagógusainknak lehetősége nyílik arra, hogy leendő óvodásainkat saját környezetükben ismerhessék meg.

- ◆ A befogadás során törekszünk a családi légkör megteremtésére, amely a lehető legoptimálisabbá alakítja a gyermekek óvodánkhoz való viszonyát.

- ◆ Minden gyerekből ki kell bontakoztatnunk a testi, szellemi, biológiai és erkölcsi képességeik, tulajdonságaik maximumát.

- ◆ Környezetükben jól eligazodjanak, problémájukra saját megoldást találjanak, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkezzenek.

- ◆ Azt szeretnénk, hogy választékosan használják anyanyelvüket, gondolataikat világosan fejezzék ki, nyílt, barátságos, érdeklődő, és érzelmmel teli iskolásokká váljanak.

- ◆ Az általános pedagógiai célrendszer figyelembevételével határozzuk meg az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat.

- ◆ A szervezett szakmai továbbképzések során mind több információt, ismeretet szerezzenek óvodapedagógusaink.

- ◆ Célul tűztük ki a különböző szakmai tájékoztató anyagok, a megjelenő kiadványok folyamatos figyelemmel kísérését, illetve tanulmányozását.

- ◆ Intézményünk lehetőséget biztosít az innovációkra és a kreatív gondolkodású kollégák ötleteinek megvalósítására.

- ◆ Az intézmény pedagógiai programja, és célrendszere összhangban áll az Óvodai nevelés országos alapprogramjával, és annak célrendszerével.

Óvodaképünk:

Óvodánkban a felnőttek figyelembe veszik a gyermekek jogait. Elfogadás, szeretet, tisztelet, megbecsülés és bizalom övezi őket. Pedagógiai intézkedéseink a gyermek személyiségéhez igazodnak.

Nálunk a kisgyermek:

- ◆ kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint vehetnek részt a szabad játékban.
- ◆ kedvük, igényeik szerint mozoghatnak térben és időben, zenében és festésben;
- ◆ átélhetik a mesék, a versek szárnyaló világát;
- ◆ átérezhetik a hagyományok üzenetét;
- ◆ bábozhatnak, dramatizálhatnak;
- ◆ nap, mint nap változatos, színes élményeket szerezhetnek önmagukról, barátaikról, a segítő, befogadó, elfogadó felnőttek jelenlétéről, a közösségről.

- ◆ az őket körülvevő világról, a környezetről, a természet csodáiról, a számok, a mennyiségek birodalmáról;

- ◆ játszva tanulhatnak egymástól és a felnőttektől;

- ◆ a kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazhatják;

- ◆ megélhetik, hogy a megoldandó helyzeteknek számos megoldása lehetséges.

2. A programunk célrendszere

2.1. Alapvető céljaink:

Az óvodások nyugodt, élményekben gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés – valamennyi tevékenységi forma keretében valósuljon meg.

Óvodapedagógusaink feladata

- ◆ a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése,
- ◆ kreativitás előtérbe helyezése, kialakítása, fenntartása,
- ◆ az ismertek tapasztalati úton történő megszerzése, komplex tevékenységek által,
- ◆ megfelelő életvitel, egészséges életmód iránti igény alakítása (életvitel, napirend, mozgásigény kielégítése),
- ◆ anyanyelvi nevelés az egész óvodai életet áthatóan,
- ◆ környezettudatos viselkedés megalapozása.
- ◆ használjuk a modern információfeldolgozási eszközöket, példát mutatva az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt alkalmazására
- ◆ fontos, hogy jól ismerjük a tevékenységi formák általános fejlettségi mutatóit, mely az óvodáskor végére várhatóan jellemzi a gyermekeket. Saját feladatainkat képesek legyünk ezek és a csoportunkba tartozó gyermekek ismeretében pontosan és következetesen meghatározni.
- ◆ munkánk során figyelembe vesszük a gyermekek és a gyermekközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó különbségeket.
- ◆ a gyermeki tevékenykedtetést, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot tartjuk szem előtt.
- ◆ az intézmény pedagógusai az intézmény pedagógiai programjával összhangban alkalmaznak korszerű nevelési-oktatási módszereket, eljárásokat, technikákat.
- ◆ tudatosan törekedjen a gyermekek motiválására, aktivizálására.
- ◆ tudatosan tervezze a tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat
- ◆ komplex módon vegye figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét, a tartalmat, a gyermekek előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, a nevelési környezet lehetőségeit, korlátait.
- ◆ a gyermeki tevékenységet, a foglalkozásokat a céloknak megfelelően, logikusan építse fel.
- ◆ használja ki a különböző tevékenységi formákban megvalósuló tanulási folyamatban a műveltségterületek közötti kapcsolódási lehetőségeket.

- ◆ az elmélyült tevékenységekhez nyugodt légkört és környezetet teremtsen, például a csoportszoba elrendezésével. A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítsa a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét.
- ◆ gazdag értékelési eszköztárral rendelkezzen, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választja ki a leginkább megfelelőt.

Az óvónő és a dajka együttműködése

A dajka jelenléte és a szerepe az óvodai nevelésben korábban kevésbé jelentett pedagógiai munkát, sőt azt tapasztaltuk, hogy mintegy kirekesztődtek a dajkák a nevelési folyamatból. A programunk megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangoltta válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseiről, módszereiről. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, különösen a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.

Szintén kiemelt figyelmet szentelünk az esélyegyenlőség megteremtésére, előítélet mentes nevelésre. Egyik fontos feladataink közé tartozik a Kiemelt figyelmet érdemlő Különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztése:

- ◆ sajátos nevelési igényű gyermek,
- ◆ beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
- ◆ kiemelten tehetséges gyermek,
- ◆ a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségét biztosítjuk.

A hátrányos helyzet kompenzálását a szükséges tárgyi feltételek biztosításával, korszerű, inkluzív pedagógia, differenciált módszertan és a kulcskompetenciákat fejlesztő, képességeket fejlesztő (megalapozó) programok alkalmazásával segítjük:

- ◆ a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat biztosítunk ott, ahol erre szükség van,

- ◆ szükség esetén sajátos, a fogyatéknak megfelelő tartalmakat, követelményeket építünk be a programokba,
- ◆ segítő megkülönböztetéssel, differenciáltan, egyénileg is segítjük a gyermekeket, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékeljük.
- ◆ a különbözőségben rejlő értékek megismertetésével azok megbecsülésére, egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására és kölcsönös tiszteletére neveljük a gyermekeket.
- ◆ a gyermekek személyiségét nem statikusan, hanem önmagához viszonyított fejlődésében szemléljük.

Az óvoda világnézeti elkötelezettsége

- ◆ Az óvoda nem elkötelezett egyetlen vallás, világnézet mellett sem. Biztosítja az ismeretek, a vallási, illetve világnézeti információk tárgyilagos és többoldalú közvetítését.
- ◆ A közoktatásban tilos a hátrányos megkülönböztetés, de nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek a nevelőmunka jellegéből vagy természetéből egyértelműen következő különbségtétel, ha az a törvényes célok érdekében, a szükséges eszközök alkalmazásával történik.
- ◆ Az óvodai nevelés szervezésében, irányításában, működtetésében, feladataink végrehajtásában, döntéseink, intézkedéseink meghozatalakor a gyermek mindenek felett álló érdekeit vesszük figyelembe. Az óvodai nevelés nyelve intézményünkben a magyar.
- ◆ Egyenlő bánásmód elve: Óvodai nevelésünk során teljes körűen érvényesítjük az egyenlő bánásmód elvét, a szegregáció mentességet, az intézmény szolgáltatásaihoz hozzáférés esélyegyenlőségének biztosításán túl az esélyteremtést, a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű tanulók, gyermekek hátrányainak kompenzálását az intézmény minden egyes tevékenysége során.

2.2. Általános nevelési feladataink, a nevelés kerete

Az óvodások testi, lelki szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-szociális, az esztétikai, és az intellektuális érzelmek differenciálódásával.

A kompetenciák fejlesztésének megalapozása az óvodákban történik. Az óvoda komplex tevékenységei által, segíti mindazon kompetenciák fejlődését, megalapozását, melyek az iskolában teljessé válnak. A hangsúly a különböző módszerekkel történő egyéni fejlesztésen van.

Az óvodáskorú gyermek alapvető megnyilvánulási módjára, fő tevékenységi formáira elégítjük ki a gyermekek testi-lelki és szellemi szükségleteit, melyet a testi, érzelmi, szociális és értelmi nevelésen keresztül biztosítunk.

- ◆ A nehézséggel, hátránnyal küzdő gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, a különbözőség elfogadtatására nevelő környezet, élmény gazdag mindennapok megteremtésével segítjük elő.
- ◆ Egyénre szabott képességfejlesztéssel segítjük a gyermekeket abban, hogy alkalmassá váljanak az iskolai életre.
- ◆ Minden területen a hiányosságok kompenzálására törekszünk és az elért eredmények továbbfejlesztését az óvodás gyermek legkedveltebb tevékenységén, a játékon keresztül valósítjuk meg.
- ◆ A gyermekek életkoruknak megfelelően, fejlettségi szintjükhöz képest, fejlődési ütemüket tiszteletben tartva fejlesztjük személyiségüket, bontakoztatjuk ki képességüket.
- ◆ Játékos tevékenységekben, sokoldalú tapasztalás útján tudatos magatartásra, a környezetére figyelő, a környezethez pozitív érzelmi viszony kialakítására képes gyerekeket nevelünk.
- ◆ a gyermekek teljes személyiségének fejlesztésére és autonómiájuk kibontakoztatására törekszünk.

2.2.1. Egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program

Az egészséges életmódra nevelés **célja**: a gyermekek egészségének megőrzése, az egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ a gyermekek gondozása,
- ◆ a testi nevelés feltételeinek biztosítása,
- ◆ a gyermekek egészségének, védelmezettségének, mozgásfejlődésének biztosítása.

- ◆ A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- ◆ az iskolai beilleszkedés közvetett segítése,
- ◆ készségfejlesztés, a gyermeki szükségletek kielégítése,
- ◆ multikulturális, interkulturális nevelésen alapuló integráció,
- ◆ speciális gondozó, prevenciós és korrekciós test- lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel együttműködve,
- ◆ a beszélő környezet megteremtése, szabálykövetítés, a javítgatás elkerülése, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése,
- ◆ a gyermeki kérdések támogatása,
- ◆ önállóságuk fejlődésének elősegítése, együtt működve a gondozást végző többi munkatárssal,
- ◆ a gyermek önálló véleményalkotásának segítése, döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakítása.

Tartalma:

A fejezet tartalmazza a 20/2012 EMMI rendelet 128.§ szerinti teljes körű egészségfejlesztést.

◆ A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése:

Az óvónő az óvodai felvétel után készítsen a gyermekről anamnézist. Ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermek testi szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt.

A gyermek életkorának megfelelő életritmus kialakításánál figyelembe vesszük a családi szokásokat. A helyes életritmust fokozatosan az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítjuk ki. A gyermek egészséges fejlődésének alapvető feltétele a gyermek testi komfortérzetének kielégítése. Legyen modellértékű az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja. Összehangolt munkát folytatunk a nem pedagógusokkal is a gyermek fejlődése érdekében.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért folyamatos megfigyeléssel, - testsúly, testmagasság -, összehasonlító mérésekkel segítse az egyéni sajátosságok feltárását.

A **gondozási** feladatok végzése közben kialakítjuk a bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolatot. A testápolás alkalmával a tisztálkodási eszközök használatát megismertetjük. A csoport napi egy alkalommal fogat mos. A gyermekek egy része az óvodában ismerkedik meg az angol WC használatával, a folyóvizet kézmosással. Az ő esetükben differenciált egyéni bánásmódot alkalmazunk a tisztálkodási szokások kialakítására. A papír zsebkendőt minden csoportban a gyermekek számára elérhető helyen tároljuk. A mosdóban válaszfalal ellátott WC biztosítja az intimitást.

A gyermekek az **öltözködés** gyakorlásával jelzéseket kapnak a testsémáról és az öltözködés sorrendjéről is. A család otthoni öltözködési szokásainak alakításában szükség szerint besegítünk. Felhívjuk a szülők figyelmét a túl- illetve az alul öltöztetés veszélyeire. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése, e tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermekek önállóvá válását.

A testi nevelés magába foglalja a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás), természetes mozgásigényének kielégítését. Igyekszünk minél több időt a szabad levegőn tartózkodni, mert a levegőztetés élettani hatású.

A gyermek **alvásigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. Megteremtjük a nyugodt pihenéshez szükséges feltételeket (levegőcsere, sötétítő függöny behúzása, az alvás hangulatához illő mese).

A táplálkozás során az elhasznált energiát pótoljuk, ill. a további testépítéshez szükséges tápanyagokat biztosítjuk. Óvodánk számára a napi 3-szori étkezést saját konyha biztosítja. Az étkezésnél érzékelt ízeket, illatokat, színeket megnevezzük, ezzel is segítjük a keresztcsatornák fejlődését. A csoportban megteremtjük a feltételét a kulturált étkezési szokások kialakításának.

A fejlődés egyik feltétele a **táplálkozás**, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést biztosítja. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják.

A korszerű táplálkozási szokások kialakítása végett, illetve a tápanyag-szükségletek pótlására hetente 1-2 alkalommal vitaminnapot tartunk, friss gyümölcsöt vagy zöldséget fogyasztanak a gyermekek a szülők egyetértésével és támogatásával. A vitaminsalátát a gyerekek felnőtt segítségével készítik el.

A gyermekeknek különböző étkezési szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására.

Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak, ezért az egész nap folyamán pohár és kancsó álljon a gyermekek rendelkezésére az udvaron is.

A **mozgás** a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája és a személyiség fejlettségének fontos mutatója. Gyermekeink edzését, mozgásigényének kielégítését, mozgás koordinációjuk fejlődését a csoportszobai tornaszereken túl az udvari sporteszközök biztosítják. A szereken korlátozás nélkül engedjük őket fejlettségük, bátorságuk szerint mozogni. Csak a balesetveszély kizárásával korlátozunk. Testi épségük védelme és a baleset megelőzés érdekében önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyermekeket. Az eszközök, használati tárgyak ellenőrzése, karbantartása, hibaforrások megszüntetése folyamatosan történik.

Óvodánk udvarán vannak fák, melyek védik a gyerekeket a nap káros hatásaitól. 11 órától 15 óráig tudatosan védjük őket a nap károsító hatásától. Nyáron az óvodába járó gyerekek pancsolással védekeznek nyári meleg ellen. Télen is sokat tartózkodunk a szabadban. Lehetőségek szerint csúszkálunk, szánkózunk, hóembert építünk.

◆ **A gyermekek egészségének védelme, betegségmegelőzése, edzettségének biztosítása:**

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozza a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hasmenés, kiütés, hányás, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekezzenek gátolni.

3-4 éves gyermeknél gyakran előfordul alvás közben, hogy bepisil. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek.

A felnőttek óvakodjanak a gyermek megszegyenítésétől. Csakis tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okot.

4-5 éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenciós fejlesztő tornák, a mozgás igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha minden nap edzési **lehetőségük** van. Erre legtöbb alkalmat a **szabadban tartózkodás** biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét.

Ezért mindennap – ha lehet kétszer is– tartózkodjanak a szabadban. Esős időben a teraszon tartózkodás ad légfürdőzést a gyermekeknek.

◆ **A gyermek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása:**
Nagy hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartás megalapozására.

A környezettudatos magatartás megalapozásának színterei:

- ◆ A környezeti nevelés nem korlátozódik a csoportszobán belüli foglalkozásokra, hiszen áthatja az óvodai élet egészét.
- ◆ Természet közeli foglalkozások.
- ◆ Természeti ünnepek – hagyományörzés.
- ◆ Természetes és mesterséges környezetben végzett kísérletezések és megfigyelések.
- ◆ A megismerés módszerei: megfigyelések, vizsgálódások, mérések, modellezések.
- ◆ Mindennapi tevékenységek a környezettudatosságra nevelésben:
- ◆ Szelektív hulladékgyűjtés, szerves hulladék kezelése, ismerkedés a komposztálással, elemgyűjtés szabályai, (veszélyes hulladékok kezelése), újrafelhasználási ismeretek, papírgyűjtési akciók, víztisztítás, termények részeinek felhasználása, légszennyezés-tűzgyűjtés,.. stb.
- ◆ Séták alkalmával megfigyeltetjük a rombolás környezetkárosító hatását
- ◆ A szülőkkel történő közös tevékenységek által a család környezethez való viszonyulását is formáljuk.
- ◆ A Zöld ünnepek közös ünneplése

Környezettudatosság elve és fenntarthatóság elve az alábbi elvek mentén valósul meg:

- ◆ Magatartás megalapozása.
- ◆ A gyermek életkorának megfelelő természeti, - emberi, - és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melynek birtokában biztonságosan eligazodik az őt körülvevő világban.
- ◆ A gyermekek gondolkodásának, felfogásának megalapozása, rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakításában.
- ◆ A természet saját élményű megismerésén keresztül azt szerető, tisztelő, értékeit megbecsülő, védő emberekké váljanak.

- ◆ Képesek legyenek viselkedésformájukban az értékközvetítésre.

Fenntarthatóság elve:

- ◆ Út a jövőhöz a környezettudatos neveléssel, a környezeti kultúrára neveléssel.
- ◆ Komplex tapasztalatszerzés, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető.
- ◆ Ökológiai szemlélet fejlesztése.
- ◆ A gyermekek világhoz való viszonyát az anyagi javakhoz való viszonyulásuk is alakítja.
- ◆ Tudatosítjuk, hogy az élelmiszert meg kell becsülni, hiszen mások sok munkával állítják elő (foglalkozásokkal ismerkedés). Rámutatunk, példákat keresünk a pazarlás következményeire: vízhasználat, energia, mértéktelen fogyasztás...stb

Biológiai és társadalmi sokféleség elve:

- ◆ Emberi és állati jogok tiszteletben tartása.
- ◆ Egymás mellett éléshez szükséges toleranciák, magatartási normák alapozása, fejlesztése.

Harmónia a természeti- épített- szociális környezettel:

- ◆ Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak.
- ◆ Természeti- épített-szociális környezet óvása, fejlesztése.
- ◆ A tárgyak tiszteletét az előállítási munkafolyamatok megismertetésével, játékok javításával, tárgy- eszköz létrehozásával (reprodukció) segítjük elő.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- ◆ önállóan tisztálkodnak, öltözködnek a hőmérsékletnek megfelelően,
- ◆ helyesen használják a zsebkendőt,
- ◆ önállóan, egyéni igényüknek megfelelően szedik a kellő mennyiségű ételt, öntik a folyadékot,
- ◆ készség szintjén használják az evőeszközöket, kialakulnak a kulturált étkezési szokások,

- ◆ tudnak sorrendben öltözni, vetkőzni, ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik,
- ◆ igénylik környezetük rendjét, gondozottságát,
- ◆ mozgásuk összerendezett, harmonikus, finommozgásuk fejlett,
- ◆ mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes,
- ◆ a testi, lelki és szociális érettség megléte szükséges a sikeres iskolai munkához,
- ◆ a sajátos nevelési igényű gyermekek speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka mellett érhetik el csak a fentiekben leírt fejlettségi szintet.

2.2.2. Az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés a szocializáció biztosítása

A gyermekek életkorából adódó, érzelmi vezéreltségük figyelembevételével valósítjuk meg az érzelmi nevelésüket.

- ◆ Olyan óvodai légkört teremtünk, amelyben az interperszonális kapcsolatok sokféle érzelmi kifejezést és élményt biztosítanak. A gyermekek hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási, fejlődési folyamat részeként kezeljük az egyéni megértéssel reagálunk a problémákra.
- ◆ Minden lehetőséget megragadunk, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek, mint egyén megtalálja helyét a közösségben. A közösségi életre való felkészítést segíti elő a gyermek számára biztonságot nyújtó, megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. Így fejlődik a gyermek normarendszere, amely a további fejlődésnek alapja és egyben a felnőtté válás feltétele.
- ◆ Használjuk a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket, amely lehetővé teszi, mintaként szolgáló cselekvések, kommunikáció, együttműködés megismerését.
- ◆ Az óvodai élet során elősegítjük a szocializáció fejlődését, az énkép reális alakulását az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség kialakulását.
- ◆ Sok tevékenységet szervezünk, amellyel növeljük a hatékonyság érzését, erősítjük az én-kontroll funkcióit, csökkentjük az agresszivitás lehetőségét.
- ◆ Olyan értékrendet közvetítünk, ami hozzájárul a pozitív értékek kialakulásához, az erkölcsi és akarati tulajdonságok fejlődéséhez.
- ◆ Az emberi és természeti környezet értékeinek, szépségeinek felismerését érzelemmel

teli tapasztalásokkal, sokféle, szemléletes módszerrel segítjük.

- ◆ A beszéddel, metakommunikációval, a mindennapi meséléssel erősítjük a gyermekek önkifejezését, az érzelmek, élmények kifejezésének lehetőségeit.
- ◆ A társas együttélés szabályainak, szokásainak megismertetésével, segítségével tesszük örömtelivé, értelmessé az óvodás éveket. A szabályok kiválasztásában a gyermeki funkciók fejlettségét és az együttműködés zavartalanságát vesszük figyelembe. Arra neveljük gyermekeinket, hogy egymást elfogadják.
- ◆ Konfliktushelyzetben a gyermeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönözzük.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ◆ Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- ◆ A gyermekeknek igényükké válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása.
- ◆ Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- ◆ A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- ◆ Konfliktus helyzetekben társaikkal egyezkednek,
- ◆ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha óvodán kívül találkoznak szeretettel, köszöntik egymást,
- ◆ Csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják,
- ◆ A tevékenységeket türelmesen a megbeszéltek alapján befejezik,
- ◆ Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit,
- ◆ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit,
- ◆ A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben,
- ◆ Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- ◆ Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket,
- ◆ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat,
- ◆ Szociálisan éretté válnak az iskola- előkészítés során az iskolába lépésre,

2.2.3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célja:

Az érthető, kifejező beszéd készségének kialakítása, a nyelv szépségének, kifejezőerejének megismerésével, helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozása, a gyermek életkorának megfelelő irodalmi élmények nyújtása, az irodalom iránti érdeklődés felkeltése, helyes mintaadással az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében, nyelvi struktúrákra építő nyelvi nevelés és az önkifejezésre alapozó nevelés szintézisének megvalósítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

A játékosság megőrzésével, megfelelő motivációval, a játékos tevékenységek örömteli végzésével valósuljon meg, és a céltudatos készség és képességfejlesztést szolgálja a gyermekek érdekében, lehetőséget teremtünk minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására, képessé tesszük a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni, beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása, a beszédöröm biztosítása: arra neveljük a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket, a gyermekek szókincsét folyamattudatosan bővítjük, beszédmegértésüket, beszédtechnikájukat fejlesztjük, a beszédhibákat jelezzük a logopédusnak, a beszélő környezet megteremtése, szabálykövetítés, a javítgatás elkerülése, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése, a gyermeki kérdések támogatása, olyan szociális közeg biztosítása, ahol a gyermek kifejezheti önmagát, kérdezni tud, véleménye van, válaszolni akar, az anyanyelv ismeretében az irodalmi érdeklődés felkeltésén túl a változatos tevékenységeken keresztül – a hét tevékenységközpont megvalósítása útján – a valós élet szerepköreinek elsajátítása játékos formában (vers, mese, bábjáték, dramatizálás, szituációs játék, történetek), az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, környezettudatos magatartás megalapozása, készségfejlesztés, gyermeki szükségletek kielégítése, multikulturális, interkulturális nevelésen alapuló integráció, a gyermekek meglévő tapasztalataira építés, segítsük elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, támogatjuk az írott nyelv iránti érdeklődésüket.

A hét éven aluli gyermek legnagyobb teljesítménye az anyanyelv elsajátítása, a befogadó és beleérező figyelem segítségével. Tudjuk, hogy az anyanyelv tanulása játék, mozgás és állandó gyakorlás, próbálkozás közben zajlik. Olyan óvodai légkört igyekszünk teremteni, ahol minden „kinyílik” – az érzélem, a képzelet, az érzékek, a kíváncsiság, a beszédnyelv.

Vigyázunk arra, hogy az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja és bánásmódja az óvodában utánzásra méltó jó példa legyen a gyermekek előtt. Összehangolt munkát folytatunk a nem pedagógusokkal is.

A mese, a vers – a nyelv ünnepi ruhája. Általuk a gyermekek készen kapott, szép szöveget hallanak.

A népmesék ékes, kifejező nyelvezetét az emlékezetből meséléskor is igyekszünk minél pontosabban, hitelesebben mondani. A mondókák, a versek ismételtetése jó alkalom a nyelv gyakorlására, tanulására, javítására, a beszédgátlás oldására. A hátrányos helyzetű gyerekeknél gyakoribb a beszédhiba, gyakran olyan súlyos, hogy személyiségzavart is okoz. Ilyenkor a logopédus, pszichológus munkáját jól kiegészíthetjük a célzott játékokkal, a bábokban rejlő fejlesztő erő felhasználásával. A mesebeli „beszélő állatok” az emberi tulajdonságaikkal ragadják meg a gyermekeket, és egyben hangutánzásra készítetik őket. Ezek a hangutánzások nagy segítséget jelentenek a helyes hangképzés kialakításában és alkalmasak a kezdeti beszédhibák javítására is úgy, hogy a gyermek ezt észre sem veszi.

A ráhangolódást, az állandó, meghitt hely kialakításával, tudatos meseválasztással segítjük. Fokozatosan szoktatjuk rá a gyerekeket a figyelmes, csendes, közös mesehallgatásra. Elalvás előtt minden nap mesélünk. Ilyenkor van alkalom a hosszabb, bonyolultabb mesék mondására is. A verseket nem kell tanítani, mert a gyerekek úgyis ráhangolódnak, ha kellő időben hallják, ha befogadó állapotban vannak. Verset, mondókákat képnézegetés, rajzolás, beszélgetés közben mondhatnak, ha a témája kapcsolódik a tevékenységhez. Alapfeltételnek tartjuk a megfelelő érzelmi légkört, az azonosulást, átélést segítő atmoszféra megteremtését. A gyerekek legyenek egymásra is tekintettel, ne zavarják társaikat mesehallgatás, verselés közben. Előadásmódunkban törekszünk a szeretetteljes, érthető, könnyen követhető, kellemes beszédmódra. A gyerekek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő beszédhelyzeteket teremtünk. Alkalmat adunk arra, hogy a gyerekek eljátsszák, elmondják, elbábozzák kedvelt meséiket.

Lehetőséget biztosítunk arra, hogy az általuk kitalált történeteket elmondják, vagy a már ismertek cselekményét tovább szöjék, befejezzék.

Dramatizálni a sokszor hallott, kedves meséket szoktuk. Mesei hősöknek öltözve a gyermekek fejlettségéhez választott szerepben, igazi jó játékok alakulhatnak ki.

A játszóversek és a mondókák az érzelmi kapcsolat kialakulásában segítenek és a kicsik számára könnyen megtanulhatók, hiszen a játékhoz kellenek. Ilyenkor még a versélmény gyökere a mozgás, amely csak később alakul át ritmusélménnyé. Ezeket figyelembe kell vennünk a korosztályok verskínálatában. A szép magyar versek témái legyenek gyermek

közeliék, szóljanak a természetről, az állatokról, a játékokról, a családról. Legyenek közöttük vidám, humoros, ringató, gyors és lassú ritmusú.

A maguk kitalálta „kicsi mesétől” az állatmeséken, irodalmi meséken kívül sokféle szerkezetű és formájú (lánc, halmozó, verses) mesét mondunk.

Az „igazi” mégis a csodás elemekkel átszőtt tündérmese. A kiválasztott meséket, verseket sorba rendezzük. A természet, az időjárás, az életmód változása a gyermekek számára olyan élmény, amely sok apró megfigyelés, érzéki benyomás forrása. Az adott évszakhoz kapcsolódó verseket, meséket összegyűjtjük, és emlékezetben tartjuk. Csak így tudunk kapcsolódni a pillanatnyi helyzetekhez. A verseket, mondókákat, találós kérdéseket a gyerekek gyorsan rögzítik, mert a ritmus és a rím segít ebben. A gyerekek a verset bárhol, bármikor mondhatják, ahol lehetőség adódik.

Lehetőséget adunk arra, hogy otthonról behozhassák az óvodába kedvenc mesekönyvüket és a megfelelő irodalmi élményt nyújtó meséiket társaikkal megoszthassák.

Az óvodán kívül szerzett élményeket sem tiltjuk ki az óvodai életből (tévé, lemez, kazetta, videó stb.) ha az irodalmi értékeket közvetít.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ◆ igénylik a mesét, a verseket,
- ◆ az érthető, kifejező beszédképesség alapjai kialakulnak,
- ◆ a mese, vers hatása megjelenik a játékban, a rajzban, a beszédben, az egymásra hangolódásban,
- ◆ kialakul a belső képalkotás képessége, ami az olvasás alapja,
- ◆ tisztán, érthetően, az életkor megkívánta fejlettségi szinten beszélnek,
- ◆ beszédfigyelésük javul,
- ◆ önállóan mondanak hosszán több versszakos verseket, megjelenik a versek hangsúlyozása,
- ◆ képesek önálló mesemondásra,
- ◆ megkezdett mese, történet folytatását saját fantáziájukkal egészítik ki,
- ◆ a sokoldalúan biztosított tapasztalatszerzés és ismeretanyag által kedvező mértékben gyarapodik szókincsük, lehetőségük adódik a választékos beszédre,

- ◆ páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot,
- ◆ képről cselekvéseket, történeket leolvasnak,
- ◆ képesek a közléseket, jeleket megérteni és arra megfelelő módon reagálni,
- ◆ a testi, lelki és szociális érettség megléte szükséges a sikeres iskolai munkához,
- ◆ az SNI-s gyerekek speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka mellett érhetik el csak a fentiekben leírt fejlettségi szintet.

A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire építve a tevékenységeken keresztül közvetítjük azokat a tapasztalatokat, melyek a gyermekek értelmi fejlesztését segítik. Sokoldalú fejlesztésével az értelmi képességek megalapozását segítjük.

- ◆ Kihasználjuk a játék összetett képességfejlesztési lehetőségeit
- ◆ Megfelelő motivációval juttatjuk el a gyermekeket az elvont gondolkodás elvárható szintjére.
- ◆ Anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztése során alakítjuk, erősítjük a gyermekek beszéd bátorságát, beszédaktivitását, segítjük az anyanyelvi kultúra megalapozását. Az anyanyelvi nevelésünk áthatja az óvodai nevelésünk minden tevékenységét. Ezt elsősorban a beszélő környezettel, a mintaadással és szabálykövetéssel tudjuk leginkább segíteni.
- ◆ Rendszerezük, célirányosan bővítjük a gyermekek spontán szerzett tapasztalatait, ismereteit, a kultúra-átadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével. Ezáltal fejlesztjük az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, és a problémamegoldó kreatív gondolkodást.

Az anyanyelvi – kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat legapróbb mozzanatában is. A mese és a vers része az egész óvodai életet átfogó anyanyelvi nevelésnek. A gyermekekkel való játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége a beszéd, a szórakoztatás, a kellemes időtöltés az együttes élmény biztosításához. A kontaktusteremtés és tartás legfontosabb eszköze a nyelv, amely az óvodáskorban összefonódik a tevékenységekkel.

3. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

3.1. Játék

Minden egészséges kisgyermek, amikor csak teheti, játszik. A gyermek nem csak óvodáskorban játszik, de ebben a korban személyiségének kialakulását és fejlesztését elsősorban a játék irányítja. A játék semmi mással nem helyettesíthető magáért a tevékenység örömeért végzett, önként választott, kreativitást fejlesztő, erősítő, élményt adó tevékenység. A játék során fejlődik a megismerő tevékenység, pontosabbá válik a valóságról alkotott kép. A gyermek a játékban számtalan információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. A játékban integrálja a külső és belső világot „híd” a képzelete és a valóság között. Itt alakulnak társas kapcsolatai, gazdagodnak szociális érzelmei és a világról szerzett tapasztalatai, ismeretei. A játékszükségletből fakadó eszközkészítés során a felnőtt segítségével technikai megoldásokat tanulnak meg.

A játék segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességének fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában. Nevelésünkbe a szabad játék túlsúlyának érvényesülésére nagy figyelmet fordítunk.

Az óvodáskor végére alakuljon ki testi, lelki, szociális érettsége az iskolakezdéshez. Sajátos nevelési igényű gyermekek speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka mellett érhetik el csak a megfelelő fejlettségi szintet.

Célunk:

Az óvodai életben, mint a legfontosabb tevékenységi formában, a gyermeki játék kibontakoztatása, az élmények gyakori átélésével a szabad önkifejezés, kezdeményezés, kreativitás fejlesztése.

A szabad játék elsődlegességének biztosítása, a testileg, lelkileg egészséges személyiség kibontakoztatása, örömteljes óvodai élet megteremtése. Olyan boldog gyermekkor biztosítása, ahol a cselekvések gyakori élmények átélésével a gyermekek egyéni vágyai, ötletei, élményei kibontakozhatnak, komplex módon fejlődhetnek.

Feladatunk:

- ◆ alapvető feltételek biztosítása: légkör – hely – idő – eszköz – élmény – tapasztalatszerzés,
- ◆ a játék funkciójának erősítése, a valóságról alkotott kép gazdagítása, fejlesztési lehetőségek széleskörű kibontakoztatása,

- ◆ a környezetünk játékra gyakorolt hatásainak számbavétele, a játékirányítás ajánlott módszereinek megfelelő igényes alkalmazása.
- ◆ tudatosan alkalmazzuk a konfliktus-megelőzés módszereit, például a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését, a következetességet.
- ◆ ha problémája adódik a gyermeknek, ha konfliktushelyzetet kell megoldani rendelkezésére állunk. Arra törekszünk, hogy önállóan próbálják meg megoldani az ilyen helyzeteket, de kompromisszumos megoldásra bízjuk őket.

Az óvodáskorban változatlanul meghatározó szerepe van a személyiség fejlődésében a játéknak még akkor is, ha a gyermeket körülvevő világ sokat változik, ha a játék forrásai és tárgyai mindig módosulnak is.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ tudatosan megengedő, elfogadó, biztosságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenlét,
- ◆ a szabad játék – és játszótárs választás biztosítása
- ◆ meglévő tapasztalatokra, élményekre építés,
- ◆ készségfejlesztés, szükségletek kielégítése,
- ◆ multikulturális, interkulturális nevelésen alapuló integráció,
- ◆ kiegyensúlyozott légkör biztosítása,
- ◆ az önkifejező, önérvényesítő törekvések segítése,
- ◆ szokás- és normarendszer megalapozása,
- ◆ a különbözőségek elfogadására nevelés,
- ◆ a szülőföldhöz kötődés, a szűkebb- tágabb környezet megismertetése,
- ◆ a gyermek jelzéseinek megfigyelése,
- ◆ a közös élményeket nyújtó látogatások szervezése,
- ◆ az együttműködés szokásainak, az udvarias magatartás formáinak következetes alakítása,
- ◆ a játékfolyamatok segítése,
- ◆ a személyes kontaktus naponkénti kialakítása,
- ◆ a társas kapcsolatok, érzelmi kötődések támogatása,
- ◆ az egyezkedések, választások, döntések segítése (kompromisszumok),
- ◆ a játékban megfelelő fejlődésbeli különbségek tolerálása.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a szabad játék tevékenység területén:

Tudatosan megengedő, támogató, biztonságot adó jelenléttel, boldog atmoszféra teremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkedv, a közlésvágy motiválása. Érdeklődés a gyermeki közlések iránt, készséges válaszok a kérdésekre, metakommunikációs jelzések küldése, játszótársaként nyelvi kifejezésminták adása. Gyermeki szerepjátékot kísérő párbeszédok támogatása, verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével.

A játék alapvető feltételeinek biztosítása:Tapasztalatszerzés-élmények biztosítása:

Az élményszerzés lehetőségét közvetlen tapasztalatszerzés során biztosítjuk. Igen fontos, hogy a gyermekeknek legyenek élményháttereik, vásároljanak piacon, boltban, lássák az eladók, fodrász, postás munkáját. Készítünk gyümölcs- ill. zöldségsalátát. Ebben kérjük a szülők segítségét is.

Az óvodapedagógus kulcsszereplő, elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell értékű. A játék során fontos az óvodapedagógus tudatos jelenléte, az indirekt irányítás alkalmazása.

A sok közös élmény, a gyűjtőmunka, a gyermekek által készített játékeszközök, a témák több szempontú megközelítése és tevékenységekhez kapcsolása gazdagítja a játékfajtákat.

Engedjük őket tapasztalni, elmélyülni, kíváncsiskodni, felfedezni, kísérletezni és játszani, játszani és játszani, röviden: gyermeknek lenni.

A nyugodt, derűs, kiegyensúlyozott légkör:

A felszabadult játék alapfeltétele, amely alapvető szokásrendszerre épül.

Megfelelő hely:

Az óvodai játék színtere a csoportszoba, a tevékenységközpontok rendszere, az óvoda udvara. A mobil bútorokkal a terek igény szerint változtathatók. A csoportszoba szabad terei alkalmasak a gyermekek által készített kiegészítő eszközök elhelyezésére. A szabad játék idejében a gyerekeknek a tevékenységközpontot ötleteik megvalósítása érdekében átrendezhetik. Az eszközöket a játékszükségleteknek megfelelően használhatják.

Megfelelő idő:

Az elmélyült játékot a folyamatos és rugalmas napirendünk biztosítja.

Megfelelő eszközök:

A gyermekek által készített eszközök (aminek gyarapításába a szülők is bekapcsolódnak), esztétikusak, balesetmentesek, fejlesztő hatásúak, melyek megfelelnek a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak. A megfelelő játék eszközállományt folyamatosan frissítjük, bővítjük. A felnőttekkel, szülőkkel közösen gyűjtjük a kiegészítőket. A gyermekek által használt eszközöket számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel helyezük el.

Játékfajták megjelenési szintjei:**◆ Gyakorló játék:**

3 - 4 éves korban: A kisgyermek az ismétlések hatására különböző képességeit gyakorolja. Segít a gyermeknek saját testét, közvetlen környezetét megismerni, azon kívül elősegíti az alapmozgások összerendeződésének kialakulását. A gyakorlójátékhoz, olyan mozgásteret és játékszereket, eszközöket, anyagokat kell biztosítani, amelyek a gyermek mozgásigényét és manipulációs vágyát kielégítik. Ezek legyenek egymásba, egymáshoz, egymás mellé rakható műanyag, és fa kockák. Húzható, tologatható, játékszerek, nagyméretű babák, melyeket kedvük szerint öltöztethetnek, vetkőztethetnek.

Az óvónő kísérje figyelemmel a gyermekek halandzsálását, ösztönözze őket újabbak és újabbak elmondására.

Az udvaron is legyen lehetősége a gyermekeknek a gyakorlójátékra (homok, víz, kavics, papírtépés, gombválogatás)

4-5 éves korban: A gyakorlójáték a babakonyhai játékokból tevődik ki. Az óvónő készítsen a gyermekek segítségével só - liszt gyurmából különböző formákat, amit azután a gyerekek kedvük szerint kevergethetnek, rakosgathatnak. Játsszanak nagyobb méretű magvakkal, termésekkel. Kedvük szerint válogathassanak, rakosgathassanak nagyobb méretű színes gombokat, és fel is fűzhessék azokat.

A kézimunka, ábrázoló tevékenység során ismerkedjenek a különböző technikákkal, munkafogásokkal.(vágás, ragasztás, gyurmázás, agyagozás, festés). Kedvükre

pancsolhassanak, próbálkozhassanak. Legyen húzható, tologatható autók, játékok. Tologassanak babakocsit, öltöztessék a babákat.

Az óvónő kísérelje figyelemmel, hogy a gyerekeknek elegendő helyük és nyugalomuk legyen a próbálkozásokra.

5-6-7 éves korban: Ebben az életkorban is engedni kell a gyakorlójátékot, ha azonban azt vesszük észre, hogy a gyermek kizárólag ezen a szinten van, meg kell keresni az okokat, és át kell segíteni őt ezen a fejlődési fokon.

◆ Szimbolikus szerepjáték:

Az óvodáskorúak legjellemzőbb játékformája.

3-4 éves korban: Kapjon teret a papás-mamás és orvosos játék. Az óvónő vállaljon szerepet, hogy játéka minta legyen a közös cselekvéshez.

Ehhez az óvónőnek biztosítania kell a helyet és az eszközöket. A mindennapi élet tárgyai legyenek jelen a csoportban, mint játékforrási lehetőség).

Olyan szerepjátékokat játsszanak, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak, jellegzetes műveletekkel. Körültekintést igényel az óvónő részéről a csoportszoba kuckósított kialakítása.

4-5 éves korban: Kialakul az együttjátszás igénye, a szerepek felosztása. Az eszközök vonzása miatt ragaszkodnak a szerepekhez. A szerepjáték gazdagítása miatt lényeges óvónői feladat az élmények biztosítása. Az óvónő segítse a gyermeket az elgondolások megvalósításában.

5-6-7 éves korban: Ez a kor a szerepjáték fő színtere.

A közösen átélt élmények hatására kialakul a közös játék. A játék fejlődése érdekében az óvónő keltse fel a gyermekek érdeklődését. Fontos, hogy a kezdeményező és aktív gyermekek értékes vonásait úgy erősítsük, hogy ezzel elkerüljük a nemkívánatos tulajdonságok felerősödését. Az óvónő bekapcsolódása a játékba jó hatással van a csoportok játékára. Fontos, hogy közreműködésével ne zavarja meg a játékot.

A szerepjáték egybefonódhat a konstruáló és barkácsoló tevékenységgel. Az óvónő tevékenyen segítse, hogy a játékhoz szükséges tárgyakat a gyermekek hamar elkészíthessék, hogy az új eszközökkel legyen idejük játszani.

◆ Dramatizálás-bábozás:

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatikus játéknak és a bábozásnak. A bábozás az óvónők igényei és képességei szerint jelenjen meg az óvodában.

3-4 éves korban elsősorban a bábu mozgása kelti fel a gyermekek érdeklődését. Legyen a csoportnak kedvenc bábja. Legyen néhány olyan bábu, amelyet az óvónő gyakran használ. Ezeket kapják meg a gyermekek is.

5-6-7 éves korban legyenek a gyermekek méreteinek megfelelő bábok és paraván. Ezeket bármikor használhassák.

Az óvónő a gyermekkel közösen készítsen bábokat különböző anyagokból és technikákkal.

Fejlesztjük az empátiát segítő magatartásformák erősítését, a pozitív szokáselemek tükröződését a cselekedetekben a konfliktushelyzetek megoldásában.

◆ **Szabályjáték:**

Fejlesztjük a szabályok pontos betartására való törekvést, az alkalmazkodóképességet, a csapatszellemet, a nyerni és veszíteni tudást.

◆ **Konstruktív-építőjáték:**

Fejlesztjük, segítjük az összerakogatás és a szerkesztés örömeinek kibontakozását, az egyéni ötletek, elképzelések megvalósítását, az eszközök kombinált alkalmazásának lehetőségét, a szerkesztés örömeinek átélését.

◆ **Barkácsolás:** A konstruáló játék egyik formája.

3-4 éves korban Az óvónő biztosítsa a lehetőséget az eszközök használatának megismerésére, valamint a különböző technikák, munkafogások, elsajátítására.

Óvónői feladat a barkácsolás igényének kialakítása. Az óvónő a gyermekek előtt végezze a játékszerek kisebb javításait. Nem kell ragaszkodni a drága eszközökhöz, a gyakorláshoz, a próbálkozásokhoz megfelelnek a mindennapi élet eszközei (csiriz, tapétaragasztó, újságpapír stb.)

Ezek viszont megfelelő mennyiségben álljanak rendelkezésre.

4-5 éves korban Ismerkedjenek meg a gyermekek a varrótűvel, a varrás technikájával. Az óvónő minden olyan eszközt gyűjtsön, amiből bármit lehet barkácsolni. Legyen előtérben a

termésekből való barkácsolás, képzés (bab, borsó, gesztenye, stb.) Sajátítsák el az ehhez tartozó technikákat is.

A gyermekek közösen beszéljék, meg milyen eszközre lenne szükségük a játékhoz, majd közösen készítsék el azt. Az életkoruknak megfelelő élményszerző sétákkal adjon módot az óvónő, hogy a gyermekek ötletei, kreativitásuk a megfelelő módon fejlődjen.

5-6-7 éves korban: A gyermekeknek legyen módjuk arra, hogy a különféle anyagok tulajdonságairól tapasztalatokat szerezzenek barkácsoló tevékenységük során (puha fa, műanyag, karton, stb.) Használjanak barkácsolásukhoz textíliákat. Legyen módjuk vegyes anyagú és technikájú barkácsoló tevékenységet folytatni. Ismerjék meg a kalapács, szög, fűrész, csavarhúzó, villáskulcs, használatát.

Az óvónő biztosítsa a környező világ színtereivel való ismerkedést és tapasztalatszerzést az életkori sajátosságoknak megfelelően, az ötlet a barkácsoláshoz majd jön magától. Az óvónő olyan anyagokat adjon a gyermekek kezébe, amelyeket könnyen meg tudnak munkálni.

Séták, kirándulások alkalmával gyűjtsenek terméseket, amiből barkácsolni tudnak.

Fejlesztjük, segítjük, hogy ők is aktívan kapcsolódjanak be a javítási műveletekbe, átérezve munkájuk örömét – eredményét. Az általuk készített eszközök a szerepjátszó-bábozó tevékenység természetes eszközévé válnak. Minden tevékenységet közös gyűjtőmunka előz meg, melyek kellei lehetnek a természetes anyagok egyre gyakoribb alkalmazása (gesztenye, csuhé, csutka, kóró stb.). Ismerkednek az anyagok tulajdonságával, alakíthatóságával.

◆ **Szabadban történő játék:**

Az udvari környezet a kedvelt játszó- és kirándulóhelyek a sajátos lehetőségeikkel, hangulatukkal, kelleikkel, örömteli tevékenységek sokaságát biztosítják, ahol kedvezően alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok. Együttműködésre, elkülönülésre, mozgásigény levezetésére: mászásra, csúszásra, gyaloglásra, futásra, homokozásra, pancsolásra, stb. van szükség.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ◆ változatos játéktevékenységek gyakorlásával fejlődik önismeretük,
- ◆ gyűjtőmunkák, séták, kirándulások során megismerkednek a természet „kincseivel”, azokkal manipulálnak, alkotóan tevékenykednek,

- ◆ megismerkednek a játékok, építőelemek tulajdonságaival (szín, alak, forma, nagyság) a velük való tevékenység során fejlődik finommozgásuk,
- ◆ a játékban örömet lelik, képesek arra, hogy egy játéktémát több napon keresztül is játszanak,
- ◆ kialakul az együttjátzás, a kooperáció igénye,
- ◆ a játszócsoportok között jó társas kapcsolat alakul ki, ahol egymás játékát kiegészítik, segítik. Kialakul a szabálytartás,
- ◆ szerepjáték során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani,
- ◆ saját elképzelésüknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök készítésével, azokat játékaikban alkalmazzák (dramatizálás-bábozás során),
- ◆ problémahelyzetek megoldására vállalkoznak,
- ◆ alkalmazkodnak egymáshoz és betartják a játékszabályokat,
- ◆ a játék során olyan tulajdonságok, magatartásformák alakulnak ki, amelyek a későbbiekben meghatározóak lesznek,
- ◆ az iskolakezdéshez szükséges a testi, lelki, és szociális érettség megléte,
- ◆ a sajátos nevelési igényű gyermekek speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka mellett érhetik el csak a fentiekben leírt fejlettségi szintet.

3.2. *Verselés, mesélés*

A tevékenység célja: Alakuljon ki a gyermekben az irodalom iránti fogékonyság, a könyvek szeretete és megbecsülése. Az érthető, kifejező beszéd és a belső képalkotás készségének kialakítása.

Tartalma:

- ◆ Az irodalmi alkotások adjanak lehetőséget a gyermekeknek minél több élmény átélésére, elképzeléseik megvalósítására, feszültségeik levezetésére,
- ◆ Készségfejlesztés, a gyermeki szükségletek kielégítése,
- ◆ Multikulturális, interkulturális nevelésen alapuló integráció,
- ◆ Önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvések segítése,
- ◆ Szokás- és normarendszer megalapozása,
- ◆ A gyermek szűkebb és tágabb környezetének megismertetése,
- ◆ Hasson az erkölcsi fejlődése,

- ◆ A mindennapos mondókázás és verselés megvalósítása,
- ◆ Klasszikus és kortárs irodalmi művek alkalmazása.

Az anyanyelvi nevelés feladatai:

- ◆ A bábjáték az anyanyelvi nevelés legyen az anyanyelvi nevelés legfontosabb eszköze.
- ◆ A törekedjünk arra, hogy a gyermek mintát lásson a köszönés, megszólítás, bemutatkozás, kérés formáira, változataira,
- ◆ Jussanak kifejezésre az érzelmek: öröm, bánat, harag, félelem, együtt érzés,
- ◆ A mese teremtsen alkalmat a mimikai gesztus kifejezésére, a hangutánzó szavak, artikulációk, hangulatfestő szavak alkalmazására,

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ Fogalomhasználata pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó, példaértékű.
- ◆ A nyelv szépségének megismertetése,
- ◆ Változatos irodalmi élmények nyújtása, az évszakok és ünnepek figyelembe vételével,
- ◆ A gyermekek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő beszédhelyzetek teremtése,
- ◆ Adjunk lehetőséget arra, hogy eljátszák, elmondhassák, elbábozzák kedvelt meséiket és az általuk kitalált történeteket,
- ◆ A gyermekek szókincsének fejlesztése, bővítése,
- ◆ Beszédkedv felkeltése, és megőrzése.
- ◆ A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire való építés,
- ◆ A gyerekek által használt tárgyi eszközök hozzáférhető és biztonságos elhelyezése.

A meshallgatás hat a képzelet fejlődésére, közvetve a gyermek gondolkodására, anyanyelvi szókincse gyarapodására, a kifejezőkészség fejlődésére.

A mese hallgatásakor a gyermek emlékeiből viselkedésmódokat emel ki és ezek alapján érti meg a történetet, tudja beleélni magát a szereplők helyzetébe, érzelmi állapotába. A mesehatás akkor megfelelő, ha a történet szórakoztató, felkelti a gyermek kíváncsiságát, az érzelmeket gazdagítja, a félelmeivel és vágyaival találkozik, s megoldást talál a problémára.

Az óvadás gyermek számára a népmesék szereplői mintát adnak a viselkedésmódokra, arra, hogyan lehet elhárítani a veszélyt, legyőzni a problémákat. A mesék segítik a gyermeket szorongásaik oldásában. Az irodalmi nevelés a művészeti tevékenységek egyik színtere is azáltal, hogy a gyermekeknek a művészeti ismereteik gyarapodnak, az irodalmi műveken

keresztül kulturális értékeket kapnak (pl. altatók, mesés versek, népmesék, elbeszélések, versek stb.).

Az óvodapedagógus a mese bemutatásánál törekedjen:

- ◆ a megfelelő hely, idő, alkalom, hangulat megválasztására,
- ◆ előadásmódjában a hangerő, hangsúly, hanglejtés, mimika, gesztus kifejezésére,
- ◆ irodalmi anyaggyűjtésben: az igényes és változatos mese- vers kiválasztására (klasszikus magyar költők művei, versei, népi mondókák, népmesék, mai magyar írók műmeséi, meseregényei, elbeszélései, mai magyar költők művei).

A versek, a mondókák gyakorlása során a beszédfejlesztés lehetőségei:

- ◆ helyes légzés,
- ◆ artikuláció,
- ◆ tempó, ritmus, időtartam, hangsúly, hanglejtés gyakorlása.

A mondóka, a vers bemutatása kapcsolódhat spontán módon bármilyen tevékenységhez, séták, kirándulások alkalmaihoz.

Az irodalmi élményekből fejlődik a bábjáték és a dramatizálás.

A **bábjáték**, gyakran integrálja a különböző művészeteket (mozgás, beszéd, zene, irodalom, ábrázolás). A bábjátékba vetített élmények, érzelmek, viselkedésmódok mind jelzés a gyermekek személyiségéről, világhoz való viszonyáról. A bábjáték teljes személyiséget fejlesztő tevékenység. Mozgáskoordinációt, kommunikációt-metakommunikációt, emóciókat és szociális készségeket fejleszt. Hozzájárul a logikai, gondolkodási műveletvégzéssel a képzelet fejlődéséhez, a megismerő tevékenység alakulásához. Alkalmas az érzelmi élet tükrözésére, örömforrás lehet, nagyban befolyásolja a gyermek félelmeinek és gátlásainak kiteljesedését is.

A bábok mögé bújva igazán lehetőség van az önmegvalósításra. A közös bábozás hat a társas kapcsolatok alakulására. Bábozás közben figyelni kell a társra és alkalmazkodni kell hozzá. A játék közben élmények, tapasztalatok elevenednek meg, így fejlődik emlékezete, a kitalált történetekkel pedig fantáziája. A báb mögé bújva bátrabban megszólalnak a gátlásos gyermekek is, így ez a kommunikáció fejlődését is segíti.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ◆ aktívan használják kibővült szókincsüket,
- ◆ összefüggően mesélnek, beszélnek sok kötőszóval, néha időrendiség – tévesztéssel,
- ◆ páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fent a kapcsolatot,
- ◆ képről cselekvéseket, történéseket olvasnak le,
- ◆ kialakul a helyzethez illő hangsúlyozású, hanglejtésű és sebességű tiszta beszéd,
- ◆ a kommunikációs játékok alkalmával fejlődik érzelmi kifejezőkészségük, beszédmódjuk, szerep szerinti viselkedésük,
- ◆ képesek a közléseket, jeleket felfogni, és arra megfelelő módon reagálni,
- ◆ önálló mese-, versmondás, dramatizáló képességük fejlődik a mesehallgatás, dramatizálás, kommunikáció elemeinek kiemelésével, a szereplők közti kapcsolat megfigyelésével. Bártan használják a mozgás, a pantomim elemeket,
- ◆ a testi, lelki és szociális érettség megléte szükséges a sikeres iskolai munkához,
- ◆ az SNI-s gyermekek speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka mellett érhetik el csak a fentiekben leírt fejlettségi szintet

3.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az ének-zenei tevékenység a gyermekek és az óvodapedagógus kezdeményezésére az egész napot áthatja. A mozgás, a ritmus, a zene egymástól elválaszthatatlan egységben jelent zenei élményt az óvodáskorú gyermek számára.

Tevékenység célja: örömteli és élmény gazdag közös ének-zenei tevékenységek által a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének formálása és esztétikai fogékonyságának alakítása.

Óvodapedagógus feladata:

- ◆ a környezet hangjainak, zöreijének megfigyelésével, énekkel, zenével, a gyermekek éneklési kedvének felkeltése, zenei fogékonyságának alapozása, az ehhez szükséges feltételek megteremtése,

- ◆ a közös éneklés, mondókázás, népi játék és népi gyermektánc segítségével az együttes élmény biztosítása, játékos jókedv megteremtése és a zenei anyanyelvi örökség gazdagítása,
- ◆ készségfejlesztés, a gyermeki szükségletek kielégítése,
- ◆ multikulturális, interkulturális nevelésen alapuló integráció,
- ◆ önkifejező, önértékesítő gyermeki törekvések segítése,
- ◆ szokás- és normarendszer megalapozása,
- ◆ a szűkebb-és tágabb környezet megismertetése,
- ◆ a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építés,
- ◆ a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése,
- ◆ kortárs művészeti alkotások igényes összeválogatása, melyek fontos eszközül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában,
- ◆ a zenehallgatási anyag választásánál a nemzeti- etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozásának figyelembe vétele.

Az ének- zene, énekes játék hatása a gyermek nyelvi-kommunikációs fejlődésére:

- ◆ az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel,
- ◆ beszéd-és zenei hallás fejlesztése,
- ◆ különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása,
- ◆ a beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztés, fogalomalkotás, szókincs bővítés, beszédhibák javulása,
- ◆ az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős, énekes játékok).

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Ennek érdekében a gyermekek által használt tárgyi eszközöket hozzáférhető és biztonságos helyen tároljuk.

A kisgyermek első zenei élményeit a családban éli át. A fejlesztés szempontjából figyelembe vesszük, hogy a gyermek hall-e a családjában gyermekdalokat, mondókákat, számára érthető különböző zenei anyagot.

Zenei nevelésünk során megpróbáljuk kellő motiválással a gyermekek figyelmét ráirányítani a környezet hangjainak meghallására, szépségére, érdekességére.

Kialakíthatjuk így a rácsodálkozás és a pozitív érzelmi viszonyulás örömét. Ennek érdekében nap - mint nap megteremtjük annak lehetőségét, hogy a gyermekek szűkebb és tágabb környezetükben – így a természetben is – közösen felfedezhessük és utánozhassuk a kisállatok (béka, madár, kutya, macska stb.), a természeti jelenségek (eső, szél...), a tárgyak (járművek, gépek) hangjait.

Énekeinket és hangszeres előadásainkat szívesen hallgatják, melyek utánzásra inspirálják őket. Dalokkal, mondókákkal, népi játékokkal, énekes játékokkal kialakítjuk az együttjátszás, mondókázás, éneklés, mozgás örömét, formálva így a gyermekek közösségi szellemét is. A népi dalok és játékok gyűjtésében a szülők és a nagyszülők is segítenek.

A zenei anyagokat igényesen válogatjuk az évszakok sajátosságaihoz, az ünnepek, ünnepélyekhez igazítva a gyermekcsoport életkori sajátosságainak, fejlettségének megfelelően.

A gyermekek az anyanyelvhez hasonlóan élik meg a zenét, mint a hangulatok, az érzelmek, a jó közérzet fontos kifejezőjét. A projekt-rendszerben elválaszthatatlan a tevékenységtől a gyermekek asszociációi által kezdeményezett ének, énekes játék és az óvodapedagógus által felajánlott lehetőség

A **kisebbeknél** a legfontosabbnak tartjuk az érzelmi biztonság megteremtését. Az emocionális kapcsolat kialakítását segítjük az öl béli játékokkal, höcögtetőkkal, lovagoltatókkal, csiklandókkal, tenyérjátékokkal. A játékos mozdulatokkal feloldjuk a gyermekek feszültségét, pozitív hatást gyakorolva, így a beszoktatás időszakára. A spontán dalolgatás és mondókázás alkalmával érzékeltetjük az egyenletes lüktetést, illetve megteremtjük annak gyakorlásának lehetőségét.

Megtanulnak 5-8 mondókát, 2/4-es ütemű d-l-sz hangkészletű dalokat, melyek negyed és páros nyolcad ritmusúak. Megismerkednek a zenei alapfogalmakkal (halk-hangos, lassú-gyors, mély-magas) és különböző hangszerekkel.

A **nagyobbak** megtanulnak még 4-10 új mondókát, 15-18 gyermekdalt, melyek hangkészlete m-r-d-m, l-sz-m-r-d, d-r-l-sz-val bővül. Ők már az egyenletes lüktetés mellett érzékelik a ritmust is. Képesek bonyolultabb szabályok, énekes játékok játszására (kapuzók, párcserélők stb.), melyben különböző térformák jelennek meg (kör, duplakör, csiga, hullámvonal). Gyakran énekelnek önállóan is. A zenei fogalmakat differenciáltabban érzékelik és hangszerekkel továbbra is ismerkednek. A közös ének-zenei tevékenységeink az örömforráson túl képességfejlesztő hatást is gyakorolnak.

Fejlődik hallásuk, ritmusérzékelésük, mozgásuk, melyek az anyanyelvi nevelésünket is befolyásolják.

A gyermekek hallásfejlődését kedvezően alakíthatjuk a megfelelő hangkészletű, hangterjedelmű és hangmagasságú dalokkal, valamint zenei játékokkal (visszhang-játék) és a sokszor ismételtetessel. A mondókák, dalok ritmusával fejlesztjük a gyermekek ritmusérzékelését, hatását fokozhatjuk a kitalált játékos mozdulatokkal. Dalos játékaink, népi gyermektánc anyagaink szebbé és összerendezettebbé teszik a gyermekek mozgását.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- ◆ a gyermekek felismerik és megkülönböztetik a környezetükben található hangokat,
- ◆ felfedezik a hangok szépségét és zenei harmóniáját,
- ◆ önállóan és örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat,
- ◆ meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalritmust egymástól,
- ◆ ismerik és megfelelően alkalmazzák a zenei fogalom párokat (magas-mély, halk-hangos, lassú-gyors),
- ◆ a gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni,
- ◆ tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra,
- ◆ a testi, lelki és szociális érettség megléte szükséges a sikeres iskolai munkához,
- ◆ az SNI-s gyermekek speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka mellett érhetik el csak a fentiekben leírt fejlettségi szintet

3.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Tevékenység célja: a gyermek személyiségének sokoldalú fejlesztése cselekvés útján, az egyéni tapasztalatszerzés, valamint élmények által játékos tevékenységekbe ágyazva.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, kézimunka, műalkotásokkal való ismerkedés lehetőségei az egyéni fejlettséghez igazodva segítsék a gyermek képi-plasztikai kifejezőképességének, elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendezőképességének kifejlődését. A csoportban heti 2 alkalommal valósul meg.

Szoros kölcsönhatásban áll a többi nevelési területtel az egész nap folyamán fejleszhető.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ A gyermeki alkotó - alakító tevékenység feltételének megteremtése.

- ◆ A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó - alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése - a gyermekek megismertetése az eszközök használatával, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel, eljárásaival,
- ◆ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- ◆ A gyermeki alkotó alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Tartalma:

A gyermeki önkifejezés minél nagyobb teret kapjon. Ehhez segítséget nyújt az óvodapedagógus, megteremti a hangulati, környezeti és eszközbeli feltételeket.

Alkotó légkörben a gyermekek adottságaihoz, fejlődési üteméhez igazodva alakuljon ki az esztétikai alkotóképesség.

Fejlődjön ki a gyermekekben, hogy tudjanak csendben csodálkozni, lássák meg a világban a szépet, ez ébresszen bennük vágyat az értékek iránti keresésre.

A gyermekek óvodába lépéskor megismerkednek az ábrázolás eszközeivel, anyagaival, színeivel. Tapasztalatokat gyűjtenek tulajdonságaikról, használatukról, felfedezik, hogy ezekkel kifejezhetnek valamit. Az óvodapedagógus segítséget nyújt ahhoz, hogy a gyermekek minél több élményhez jussanak. Megmutatja a technikák, eszközök változatos alkalmazási lehetőségeit, ötleteket ad, ezzel elindítja a térbeli tájékozódás, az alkotókedv, a formaérzékenység, a képalakítás, a képi önkifejezés kialakulását. Együtt tevékenykedik a gyermekekkel, és együtt örül az eredményeknek. Az ábrázoláshoz szükséges anyagok jól elérhető helyen vannak, így firkálásra, rajzolásra, gyurmázásra az egész nap folyamán lehetőség van.

Nagyobbaknál a gyermek élményeire, tapasztalataira, érdeklődésére, érzelmeire, ötleteire építünk. A vizuális neveléshez alapot adnak a természet szépségei, az évszakok, ünnepek, mesék, közös élmények és a többi nevelési terület. A gyermekek alkotótevékenységét fokozatosan újabb technikák megismerésével bővítjük. Az ábrázoló- alakító tapasztalatok biztosítják a látási- mozgási rendszerek koordinációját, hogy az eszközhasználathoz szükséges izomzati és csontrendszeri alkalmasság is fejlődjön. Ábrázolnak természet után, emlékezet és a fantáziát megmozgató elképzelés utáni rajzolással / kréta, zsírkréta, ceruza, filctoll / festéssel /tempera, gombfesték /, díszítéssel. Itt a képi elemek egymáshoz, egymás mellé rendelésekor köztük egyszerű összefüggések alakulnak ki. A komponálás - mint alkotó folyamat- képzeletre támaszkodik, emlékképeket, élményeket idéz fel, s közben számtalan vizuális tapasztalatot

nyújt a gyermekek számára, fejleszti a figyelmet, megfigyelő-képességet, emlékezetet, képzeletet.

A gyermekek formaérzékenységét, formaismeretét, formaképzeteit fejleszti a mintázás és a kézimunka / tépés, vágás, hajtogatás, varrás, fonás, szövés, barkácsolás, stb./, közben megismerkednek az anyagok tulajdonságaival, ok - okozati összefüggéseket tapasztalnak, a mozgáskoordinációjuk és kézügyességük fejlődik. A nagyobb gyermekeknél nagyon fontos a vizuális művészeti alkotásokkal, a környezet és a természet adta esztétikummal való találkozás. Óvodás korban még nem alakulnak ki előítéletek, sokkal közvetlenebbül érzékelik a látáshoz szóló üzeneteket, nyitottak a műalkotások iránt. Rájuk az épület, a szobor, a kép, a tárgy vizuális megjelenésével, térbeli, formai, színbeli értékeivel hat, érzelmeket vált ki belőlük. Az élmény erejéről gesztusaik, arckifejezéseik adnak visszajelzést.

Építés során az építőjátékok, a csoportszoba tárgyainak és gyűjtött tárgyaknak felhasználásával fejlesztjük a gyermekek térbeli tájékozódó képességét. Téralkítás közben összefüggéseket látnak meg, iránybeli, aránybeli, statikai tapasztalatokhoz jutnak.

A vizuális nevelés folyamán a gyermekek adottságaihoz, fejlődési üteméhez igazodunk, így érvényre jutnak a saját ötletek, egyéni kifejezőmód, szubjektív színhasználat. Alkotásaikban- a pozitívumokat kiemelve- elfogadón, dicsérve és buzdítva értékelünk. Az elkészült munkákat megbecsüljük, gyűjtjük, felhasználjuk a játékban, bábozáshoz, dekorációhoz és ajándékozásra, így még nagyobb érték válik belőlük.

A vizuális nevelés áthatja az egész napot, spontán ábrázolási lehetőségek adódnak bármikor, szervezett formában heti egy - két alkalommal történik a folyamatos napirendhez igazítva, így lehetőség van arra, hogy az óvodapedagógus egyéni bánásmóddal tudjon fejleszteni.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ◆ A gyermekek az óvodáskor végére tudnak tájékozódni a térben. Tapasztalatuk sokrétű, képalkotásaikban egyéni módon tudják jelezni az egyéni térviszonyokat.
- ◆ Képeiken megjelennek élményeik, elképzeléseik, emlékeik, kedvelt színeik.
- ◆ Formaábrázolásuk tükrözi képességeikhez mérten a változatosságot, emberábrázolásnál a részletek kidolgozására törekvést, és az egyszerűbb mozgások jelzését.
- ◆ A megismert technikákat helyesen alkalmazzák, a jó szokásokat betartják, szívesen kapcsolódnak be új technikák megismerésébe, a természetben gyűjtött anyagok változatos felhasználásába.

- ◆ Szívesen dolgoznak változatos technikákkal, helyes eszközhasználattal önmaguk kedvére. Esztétikai érzékük olyan fokra fejlődik, hogy tudnak csodálkozni, keresni a szépet.
- ◆ a gyermekek élmény- és fantázia világának szabad önkifejezése.
- ◆ a gyermekek tér, forma és szín képzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

3.5. Mozgás

Tevékenység célja: a mozgás megszerettetése, annak megalapozása, hogy mindennap rendszeresen mozogni jó és szükséges. Az óvodáskorú gyermekek szervezetének, testi képességeinek sokoldalú, optimális, egyéni fejlődési különbséget figyelembe vevő arányos fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok biztosítása.
- ◆ A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében.

Tartalma:

- ◆ A gyermekek mozgásigényének kielégítése, egyénre szabottan mozgástapasztalatainak bővítése. Harmonikus, összerendezett mozgás fejlesztése.
- ◆ A motoros képességek, kondicionális képességek / erő, gyorsaság, állóképesség /, koordinációs képességek / egyensúlyérzék, téri tájékozódó képesség, kinesztetikus differenciáló képesség, reagálási képesség /, ízületi mozgékonyáguk fejlesztése.
- ◆ A testséma fejlesztése, testrészek megismerése.
- ◆ A nagy - és finom mozgások, az érzékelés, a formaállandóság fejlesztése.
- ◆ A tevékenységhez élmény, motiváltság, megfelelő idő, hely, eszköz biztosítása.
- ◆ Társas kapcsolatok erősítése a mozgás által. A személyiség akarati tulajdonságainak alakítása / önfegyelem, kitartás, bátorság /, egymás segítése, együttműködés.
- ◆ Ügyesség, döntés, és alkalmazkodóképesség fejlesztése.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében:

Az óvónő a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja. Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak az óvónő heti egy alkalommal szervezze meg. A mindennapi testedzés: a kocogás, a futás ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozzák meg, spontán módon.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ◆ Megszeretik és igénylik a mozgást naponta.
- ◆ Biztonságosan mozognak, tudják a mozgásukat irányítani, képesek a gyors reagálásra.
- ◆ Kialakul testsémájuk, ismerik az irányokat.
- ◆ A gyermekek nagymozgása, egyensúly érzékelése, összerendezett mozgása, finommozgása kialakul.
- ◆ Lábboltozatuk erősödik, hanyag tartásuk mérséklődik.
- ◆ Betartják a szabályokat, kialakul a toleráns versenyszellemük, önfegyelmeük, figyelemük.

3.6. A külső világ tevékeny megismerése

Tevékenység célja: a gyermekek szerezzenek minél több tapasztalatot az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből, mely fokozatosan teremti meg az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodást. Vegyék észre az időjárás, a természet változásait, jellemzőit, a környezet színeit, formáit, szépségét. Adott évszakban kísérjék figyelemmel a növények fejlődését, az állatok életét. Az ember tevékenységeit, melyek összefüggnek a természet változásaival.

Tartalma:

A környezetünk adta lehetőségekre, a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira támaszkodva tesszük lehetővé a külső világ egyre táguló megismerését. A gyermekekkel megismertetjük a valóságos világ, összefüggéseit és a matematikai tartalmú tapasztalatszerzést: téri- mennyiségi - formai azonosságait, különbségeit. Elősegítjük a természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmek kialakulását, a kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének magalapozását.

A **kiseb**b gyermekek mindennapi tevékenységeik közben ismerkednek óvodai környezetükkel, a velük foglalkozó felnőttekkel. Beszélgetések során alkalom nyílik a családtól hozott

tapasztalatok, élmények megismerésére. Játsszanak, különböző szerephelyzeteket teremtve, családjátékot.

A gyermekek megismerik a felnőttek óvodai munkáját. Tapasztalatokat szereznek a megfigyelhető felnőtt foglalkozásokról. Megfigyelik a napszakokat, gyakorolják az ehhez kapcsolódó tevékenységeket.

Egészséges életmódra nevelés

Ismerkednek a testükkel, érzékszerveikkel, funkcióikkal. Megismerik testük védelmét, ápolását.

Séták alakalmával gyakorolják a gyalogos közlekedést. Természetes környezetben figyelik meg az óvoda körül megtalálható közlekedési eszközöket. A nagyobbaknak képről szemléltetik a nem elérhetőket / villamos, metró/. A természeti környezet megismerésére alapvető lehetőség az évszakok folyamatos megfigyelésén keresztül kínálkozik. A növény - és állatvilág fontos része a külső világ megismerésének. A növényeket, fejlődésüket jól lehet szemléltetni a valóságban – saját veteményeskert folyamatos gondozása, vagy virágmag csiráztatása, palánta ültetése, virágos növények gondozása közben. Az állatok természetes környezetükben való megfigyelésére kevesebb a lehetőség, hiányát diaképek, videofilmek pótolják.

A **nagyobbaknál** törekszünk a gyűjtőmunkák gazdagítására. A természetsarokban helyezzük el az egyénileg vagy közösen gyűjtött „kincseket” - termések, növények magvai, érdekes faháncsok, szárított virágok, levelek, kavicsok, kagylók, csigaházak.

Beszélgetünk a gyermekekkel a környezetünk védelméről, megismertetjük és gyakoroltatjuk a szelektív hulladékgyűjtést. Megünnepeljük a környezetvédelmi világnapokat: A Víz, a Föld a Madarak és fák világnapját.

A valós világ megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jutnak a gyermekek. **Kisebb** korban is találkoznak matematikai ismeretekkel. Játékaik, mindennapi tevékenységeik közben gyakran hallanak tőlünk matematikai fogalmakat, amelyek fokozatosan beépülnek a beszédükbe. A természetes környezetben végzett megfigyeléseik közben vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválaszthatók tulajdonságaik szerint, vagy egyéni szempont alapján. Végezzenek sorba rendezést, megnevezett mennyiségi tulajdonságok és felismert szabályok szerint. A számfogalom megalapozására végezzenek mérési, összemérési feladatokat mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel. A gyermekek tapasztalatokat szereznek a geometria körében - építéssel, síkbeli alkotással.

Jussanak el a geometriai formák felismeréséig. Kiemelt szerepe van a térbeli viszonyoknak, leglényegesebbek az irányok, helyzetek.

Minden alkalmat meg kell ragadni a fejlesztésre más területen is, hogy a gyermek jól tájékozódjék térben és a síkban ábrázolt világban.

A külső világ tevékeny megismerése: heti 2 alkalom

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ◆ A gyermekek tudják lakásuk címét, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- ◆ Különbséget tudnak tenni évszakok között, ismerik az egyes évszakok jellegzetességeit. Ismerik a természetet, kialakul testfogalmuk.
- ◆ Igényesek testük, környezetük tisztaságára.
- ◆ Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- ◆ Az általuk ismert állatokat csoportosítják életterük szerint, összehasonlítják külső jegyeik és hasznosságuk alapján.
- ◆ Ismerik az elemi közlekedési szabályokat.
- ◆ Megnevezik a közlekedési eszközöket.
- ◆ Ismerik a környezetükben levő néhány intézmény rendeltetését / iskola, rendőrség, orvosi rendelő, művelődési ház, könyvtár, üzlet/.
- ◆ Felfedezik és megismerik az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket, matematikai fogalmakat, melyek a környezetükben rejlenek, felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- ◆ Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik és követik az irányokat, helyeket kifejező névutókat.

◆ ***Matematikai tapasztalatszerzés a tevékenységeken keresztül***

A matematikai nevelés foglalkozásai ugyan középső csoportban kezdődnek, de már kiscsoportban is vannak ilyen jellegű feladataink spontán módon a gyermek játékaiba, mindennapi tevékenységébe ágyazva. Későbbiekben megmarad a spontán tapasztalatszerzés, de szervezett keretek között zajlik a matematikai fejlesztés. Ennek anyagát elsősorban nem ismeretek alkotják, hanem gondolkodásfejlesztést jelent, cselekvéses és gondolati tevékenységet tartalmaz. Ezek a tevékenységek adnak lehetőséget a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre.

Az óvodai matematikai nevelés tartalma három részre oszlik: halmazképzés (tárgyak, személyek összehasonlítása, rendezése), számfogalom előkészítése, tapasztalatok a geometria körében. A matematikai tartalmú fejlesztés minden korcsoport esetében a komplexitás elve mentén valósul meg, a csoportban célirányosan heti 2 alkalommal

A Környező világ megismerése, birtokba vétele a gyermeknél igen korán jelentkező vágy.

Építenünk kell természetes kíváncsiságukra, érdeklődésükre. Az óvodába lépő gyermek már rendelkezik bizonyos tapasztalatokkal, ezek olyan élmények, amelyek viszonyokat tartalmaznak, / Apa nagy, én kicsi vagyok, sok játék, egy játék, stb.

Nagyobb 5-7 éves gyermekeknél, a spontán adódó lehetőségek mellett, hetente egy alkalommal kötött vagy kötetlen formában szervezünk foglalkozásokat. A témához igyekszünk megfelelő matematikai játékot is hozzáadni.

Fokozottan figyelünk az egyéni különbségekre, differenciálunk, az átlagot meghaladó képességű gyermekeknek nehezebb több kihívást jelentő feladatot adunk, míg a gyengébben teljesítőket egyénileg fejlesztjük, minden gyermek önmagához képest fejlődjön, és lehetőleg minden gyermek sikerélményhez jusson, pozitív megerősítést kapjon.

Kicsiknél kötetlen formában, a spontán lehetőségeket használjuk ki a matematikai nevelés megvalósítására, melyet elsősorban a környező világ tevékeny megismerésének témaköreibe sorolunk.

Célunk:

az alapvető matematikai összefüggések felfedeztetése, matematikai tapasztalatszerzés, melynek során a gyermek a világot objektívebben ismeri meg, fejlődik probléma-felismerő és megoldó képessége. Képességfejlesztésről van szó, ahol a tevékenység, az élmény kiemelkedő fontosságú. A gyermekek az őket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit felfedezik, játékos formában megtapasztalják. Segítik a gyermekek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejlesztik értelmi képességeiket. A gyermeki megismerést az észlelés és motoros megtapasztaláshoz társított szóbeli értelmezés a szimbolikus, fogalmi gondolkodás szintjéhez közelíti.

Tartalma:

◆ *A tevékenységek matematikája:*

Önkiszolgálás. 1 tányér, sok tányér, stb.

Szalvétahajtogatás (tükörkép, háromszögforma, stb.)

Játékok helyrerakása (névutók)

Gyöngyfűzés: hosszabb, rövidebb

Építő játékok, Magas, alacsony, kicsi, nagy, különböző formák, testek stb.

Öltözés: hosszú, rövid sál vastag, vékony pulóver, cipő, pár fogalma stb.

Környezet matematikája:

Nagy ház, kicsi ház,

Sok falevél, egy falevél, vastag fatörzs vékonyabb fatörzs, falevelek, gyümölcsök zöldségek formája.

Nehéz, könnyű, falevél, alma.

A hó tulajdonságai, hógolyó-gömb forma, hideg, stb

A matematikai tartalmú fejlesztés a 3- 4 éves gyerekek esetében a komplexitás elve mentén valósul meg.

4-5 évesek

Bevezető játékok, tevékenységek / pl. Érzékelést fejlesztő játékok, /

Osztályozás, szétválogatás, rendezés, összehasonlítás, /halmazok/

Mennyiségek becslésszerű összehasonlítása, összemérése,

Magas,- alacsony, sok- kevés, nehéz- könnyű, hosszú,- rövid, vastag - vékony,

Széles-keskeny stb. becslés, összemérés.

Úrtartalom, terület, felület, hosszúság, tömeg, stb. összehasonlítás számfogalom megalapozása, becslés, számlálgatás, 6-os számkörben számlépcső építése 6-ig

Műveletek megalapozása, több, kevesebb ugyanannyi, számlálás hozzáadás, kevesebbé tétel, bontás, pár-fogalma.

Sorszámnevek, geometria, testek és síkidomok összehasonlítás, tulajdonságok.

Tájékozódás térben, viszonyok, névutók.

5-6-7 évesek

Osztályozás, szétválogatás, rendezés, összehasonlítás, /halmazok/

Mennyiségek becslésszerű összehasonlítása, összemérése,

Magas,- alacsony, sok- kevés, nehéz- könnyű, hosszú,- rövid, vastag, - vékony, széles-keskeny stb. becslés, összemérés

Úrtartalom, terület, felület, hosszúság, tömeg, stb. mérések számfogalom megalapozása, becslés, számlálgatás, számlépcső építése.

Műveletek megalapozása, több, kevesebb ugyanannyi, számlálás hozzáadás, kevesebbé tétel, bontás, pár-fogalma.

Sorszámnevek, sorozatok, balról jobbra és fordítva. Tájékozódás térben, viszonyok, névutók

Geometria, testek és síkidomok összehasonlítás, tulajdonságok

Vonalak, zárt, nyitott, görbe vonalak

Tükrözés, szimmetrikus alakzatok.

Szabadidőben társasjátékok szabályainak megismerése, betartása, ezáltal számfogalom, hozzáadás, matematikai gondolkodás fejlesztése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ◆ Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelel, probléma megoldó készsége jó.
- ◆ Biztonságosan mozognak 10-es számkörben, tudnak összehasonlítani, szín, nagyság, mennyiség szerint tudnak csoportosítani.
- ◆ Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint, szétválogatni.
- ◆ Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmait: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb
- ◆ Ismeri az irányokat, és helyesen értelmezi, feladatvégzése során (jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent.. stb.)
- ◆ Helyesen használja a névutókat.
- ◆ Felismeri a sorba rendezés logikáját, s képes folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- ◆ Az alapvető formákat felismeri, azonosítja (kör, négyzet, téglalap, háromszög).
- ◆ Képes részekből az egészet kirakni.
- ◆ Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni. (kocka, gömb, téglatest)
- ◆ Van tapasztalata, a tükörképről, szimmetriáról.
- ◆ Azonosságokat, különbözőségeket képes felismerni és megfogalmazni.

3.7. Munka jellegű tevékenységek

Tevékenység célja: a munka megszerettetése, annak minél jobb elvégzésére irányuló törekvés. Olyan szokások, készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermek munkavégzését.

Tartalma:

- ◆ A különböző munkajellegű tevékenységek a gyermekek egyéni sajátosságaihoz, teljesítőképességéhez igazodó tervezése, feltételek biztosítása.
- ◆ A munkatevékenység felkínált lehetőségként jelenjen meg, amely erőfeszítést, de eredményes tevékenységet, örömet, majd sikert jelent.
- ◆ Játékos tevékenységek által fejlődjenek ki a gyermekeknek azon készségei, amelyek alkalmazásával képesek önmagukat kiszolgálni, segíteni egymásnak, óvodapedagógusnak, felnőtteknek, alkalmi megbízatásokat, közösségért végzett rendszeres tevékenységeket, környezet és növénygondozási feladatokat ellátni.
- ◆ Minden tevékenységnél a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet megteremtésére törekszünk. Az önkiszolgáló feladatok begyakorlására minden gyermeknek biztosítunk elegendő időt. Kezdetben a felnőtt testközelsége az intim kapcsolatfelvételt szolgálja, mellette a tevékenységek megtanítása a célunk.

◆ Önkiszolgálás

A *kisebbek* testápolási teendőibe aktívan bekapcsolódunk. A jellel ellátott törülközőjünk használatát rögzítjük. A WC használatában egyénileg segítünk, a WC papír használatára, valamint a WC lehúzására felhívjuk a figyelmüket. Segítünk a zsebkendő helyes használatában, a fésülködésben.

A fogápolást öblítéssel kezdjük, de az egyéni fejlettségi szinteket tiszteletben tartjuk. Az étkezéskor használatos eszközökkel, a terítés műveletével, annak sorrendjével megismertetjük a gyermekeket. Egyéni igények alapján segítünk. Öltözködésnél az egyéni segítségadás mértékét úgy csökkentjük, hogy munkakedvük ne csökkenjen. A környezet rendjének megőrzésében kezdetben aktívan közreműködünk. A játékok, eszközök helyének rögzítése után személyes részvételünket csökkentjük.

A *nagyobbaknál* alapul vesszük a kialakult készségeket, azoknak finomítására törekszünk. Az étkezési szokások kiegészülnek önálló öntéssel, tálból történő szedéssel. Öltözködésükben a cipőzsinór megkötésével, gombolással, ruhaneműjük rendezésével próbálkoznak. Környezetük rendbetartásában már az önállóságukra alapozunk. A *legnagyobbaknál* az önálló és alapos testápolásra, igényes külső kialakítására törekszünk. Étkezésnél a kulturált viselkedésre, az

esztétikus terítésre, az eszközök / kanál, villa, kés / helyes használatára szoktatjuk a gyermekeket. Öltözésben, vetkőzésben figyelmet fordítunk a megfelelő sorrend betartására. A környezet rendben tartásában már az esztétikus végrehajtást kérjük.

◆ Alkalmoszerű munkák és megbízatások

Alkalmi megbízatásokban a munkák egy része időről időre, naponta ismétlődik; a másik részük pedig esetleges. A programot, feladatot közösen beszéljük meg a gyermekekkel. A feladatoknál a gyermekek fejlettségét, személyiségét figyelembe vesszük.

A **kisebbeknek** könnyen teljesíthető feladatot adunk /székek rendezése /. Játékok használat utáni helyretételében a fokozatosságot tartjuk szem előtt. A nagyobbaknál ez már kiegészül az asztalok rendezésével. A legnagyobbak a tornaszerek elhelyezésében, a fektetők helyretételében segítenek.

Ünnepélyes alkalmakra feldíszítjük a csoportszobát, ilyenkor részfeladatokat kapnak: a kisebbek virágot hoznak, nagyobbak és a legnagyobbak rajzokat készítenek, és az alkalomnak megfelelő képek gyűjtésébe bekapcsolódnak. A játékeszközök tisztántartásában már a nagyobbak segítenek.

A **kisebbek** a játékok hibajavításába bekapcsolódnak, ezzel hozzászoktatjuk őket azok megbecsülésére is. Maguk is készítenek játékot, természetesen életkoronként és egyéb képességek alapján változnak, milyen részfeladatokat végeznek el maguk. A babaszobában időközönként nagytakarítást a nagyok és legnagyobbak végeznek. Gyümölcs, zöldségsaláták készítésében, szemlélik, segítők, aktív együttműködők.

A **nagyobbak** és a **legnagyobbak** szalvétát hajtogatnak. Az udvari játékok ki - és beszállításába, a homokozó rendben tartásába a legnagyobbak bekapcsolódnak. A megbízatások teljesítésében a fokozatosságot betartjuk. A kisebbek üzeneteket továbbítanak, a nagyobbak már a kért eszközöket behozzák, kiviszik.

Ajándékkészítés: a kisebbek a szüleik részére, a legnagyobbak már egymásnak név vagy - születésnapra is készítenek. Arra törekszünk, hogy egyéni szimpátiát félretéve, vállalkozzanak kedveskedésre, és azzal a tudattal kezdjenek munkájukhoz, hogy örömet akarnak szerezni.

Ezeket a feladatokat folyamatosan bővítjük, miután megtanulnak egymáshoz alkalmazkodva, megfelelő munkaszervezéssel tevékenykedni.

◆ *Kerti munka*

A kerti munka mind a négy évszakra kiterjed - a nagyobbak és legnagyobbak esetében, majdnem folyamatos munkaként jelenik meg. A rendszerességét az évszaktól, időjárástól tesszük függővé. Arra törekszünk, hogy a gyermekek szokják meg, nem akkor tevékenykednek, amikor ők akarnak, hanem amikor szükséges. A tevékenységek, valamint azok időtartama a kisebbek és nagyobbak esetében változó. Mindig figyelemmel kísérjük, mennyi az a munkamennyiség, ami a gyermekek hasznára válik.

◆ *Természetsarok*

Lehetőségünk van a növények fejlődésének megfigyeltetésére, növénygondozással kapcsolatos legelemibb ismeretek nyújtására, készségek kialakítására. A magvak, termések, befőttek, a természet kincsei, képgyűjtemény, évszak, időjárásnaptár az ismeretek megerősítését szolgálja. Az üvegben elhelyezett bogarak életét, mozgását megfigyeljük.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ◆ Saját személyükkel kapcsolatos teendőknek szükségességét önállóan felismerik, és igényesen végzik el.
- ◆ A rájuk bízott feladatokat, munkákat, természetesen és szívesen végzik el.
- ◆ Figyelnek saját maguk és környezetük rendezettségére.
- ◆ A környezetükben lévő növényeket, állatokat óvják, gondozzák.
- ◆ Kialakul bennük a munka tisztelete, megbecsülése, fontossága és hasznossága.
- ◆ Szívesen és örömmel szereznek meglepetéseket, tevékenykednek másokért, segítenek egymásnak

3.8. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részében utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretekben, játékban valósul meg. A tanulás és a játék teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban, az óvodapedagógus a cselekvésbe ágyazott tanulási tevékenységeket tartja szem előtt. Fő

törekvésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségben és használhatóságban mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. Az óvodában a gyerekek spontán, önkéntelen módon tanulnak, ezért az óvodapedagógus a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítja a tapasztalat - és ismeretszerzés folyamatát. Az óvodapedagógus munkája során figyelembe veszi a gyermek előzetes tapasztalatait, ismereteit más forrásból származó tudását, tapasztalatait, élményeit, ötleteit, épít rájuk, szükség esetén tapintatosan korrigálja, alakítja a helytelen szokásokat, téves ismereteket. A pedagógus a rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, digitális anyagokat és eszközöket ismeri, kritikusan, céljainak megfelelően használja.

Az eredményes tanulás elengedhetetlen feltétele a gyermekek tevékenységi vágyának kielégítése. Törekszünk a gyermekek tudatos motiválására, aktivizálására. A probléma szituáció szellemi aktivitásra ösztönöz. Ha a gyermekek átélhetik a felfedezés örömét és maguk találják meg a megoldást érdeklődésük tartósan fennmarad. Az önállóság is erős motiváló tényező, ezért az óvodai tanulás cselekvésre, szemléletes helyzetekben szerzett, konkrét tapasztalatra épül. A szemléletesség érvényesítéséhez nélkülözhetetlen a tárgyak és jelenségek sokoldalú, érzékletes megjelenítése, a tárgyakkal való cselekvés. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermekeket. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat előzetes tervein. A követelményeket az egyéni teljesítőképességekhez kell mérni.

A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát, és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. Mivel a fejlődés nem egyenletes, fontos, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjék. Az óvónő ezt segítse elő, de ne erőltesse. Ezért a gyermekeket-egyéni fejlettségüknek megfelelően-differenciált feladatadással készíti sokoldalú tevékenységre. Tapasztalatszerzésüket úgy irányítja, hogy az a gondolati feldolgozást is segíti. Az óvodai tanulás mindvégig játékos jellegű marad. A játékosság, a játékban, tevékenységekben való tanulás, mint alapelv a tanulás egész folyamatában érvényesül. Tudatosan tervezzük, szervezzük a tevékenységeket, komplex módon követjük a pedagógiai folyamat egészét.

A játékban integrált tanulás megszervezése

A szervezett tanulás kötetlen foglalkozások formájában valósul meg. Meleg, szeretetteljes légkörben a kötetlen szervezeti forma valamennyi korcsoportban a foglalkozások alapformája. A mindennapos testnevelés a rugalmas napirendünkben minden gyermek számára kötelező. A feladat pontos megjelölése ösztönzi a problémamegoldó gondolkodást. A nyitott helyzetek többféle út keresésére indítják a gyermeket.

Az 5 - 7 éves gyermekek többsége azonosul az óvodapedagógus által meghatározott feladattal. Megkezdődik az önellenőrzés képességének alakulása. Az óvodapedagógus elősegíti páros és mikro csoportos munkával a gyermekek együttműködésének fejlődését. A folyamatos és alkalmi megfigyelések kapcsán a sok cselekvés, sokoldalú érzékelés biztosításával érjük el később a belső motiváltságon alapuló ismeretszerzést.

Alkalmoszerűen és a lehetőségekhez mérten beépíti az óvodapedagógus és használja munkájában az információfeldolgozás eszközeit. Esetenként példát mutat az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt alkalmazására.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ◆ A gyermekek eljutnak a pontos valósághű észleléshez, melyből ismereteik megalapozottak lesznek. Képesek lesznek a figyelemösszpontosítására, a problémamegoldó kreatív gondolkodásra.
- ◆ Megismerkednek az elemi ok- okozati összefüggésekkel, a környezet mennyiségi, formai, színbeli eltéréseivel.
- ◆ Kialakulnak jártasságaik, készségeik, képességeik, melynek révén az érzelmileg motivált cselekvés gondolkodási szintjéről eljutnak a fogalmi gondolkodásig.

4. Az óvodai élet megszervezése

A nevelési idő felosztásának általános szabályai:

Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások keretében folyik, oly módon, hogy a teljes nyitva tartás ideje alatt a gyermekekkel minden csoportban óvodapedagógus foglalkozik.

Az óvoda, felelős a gyermekek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért, a gyermekközösség kialakulásáért és fejlődéséért.

Ennek érdekében:

- ◆ a gyermek személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában együttműködik a szülővel.
- ◆ a gyermekközösség kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végzi nevelő munkáját.

A sajátos nevelési igényű gyermekek szocializációja gyakran elmarad kortársaikétól, ezért speciális pedagógiai segítséget igényelnek.

A gyermekek egyéni fejlesztése elsődlegesen a csoportban történik, ezt erősíti, kiegészíti a szakemberek által történő csoporton kívül szervezett fejlesztés.

A gyermekek fejlesztése formai szempontból történhet egyéni, mikro csoportos és kezdeményezésekben valósul meg.

Kiemelt feladatunk, hogy a gyermekek számára komplex, a fejlődés irányába mutató, nevelőkörnyezetet biztosítsunk. Ennek megvalósításához elengedhetetlen az óvodapedagógusok, a speciális szakemberek, a szülők feladatorientált együttműködése.

Napirend

Az óvodai élet megszervezése során az országos alapprogramban meghatározottakon túl különös figyelmet fordítunk a helyi sajátosságainkra. A helyi viszonyok döntően befolyásolják az óvodai élet egészét. Mindezek figyelembevételével igyekszünk rugalmas napirendet kialakítani.

Mielőtt a gyermekek napirendjét kialakítjuk, ezt minden nevelési év kezdetén a felnőttek alaposan átgondolt, jól szervezett munkarendjének kialakítása előzi meg.

Azonban ha szükséges, a napirend és a munkarend a felmerülő szükségletek függvényében változhat.

Óvodánk reggel 8⁰⁰ órától délután 16⁰⁰ óráig tart nyitva. E nyitva tartásnak megfelelően van kialakítva a munkarend, valamint a csoport heti rendje.

A tevékenységek megszervezésénél elvi szempontunk a folyamatosság, a kötetlenség, a rugalmasság és a választhatóság biztosítása. A program alkalmazásakor az óvodás gyermek fő tevékenységét a játékot vesszük kiinduló pontnak. Ebből következik, hogy a napirendben erre a tevékenységre fordítjuk a legtöbb időt. A tevékenységek, kezdeményezések során figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait és egyéni képességeit, és ehhez igazítjuk a fejlesztések tartalmát, valamint időtartamát (5-35 perc). Egyénre szabott módon, differenciálva,

főként kiscsoportos formában dolgozunk. A napirendet a csoportban dolgozó pedagógusok alakítják ki, programunk időkereteket javasol.

Időkeretek	Tevékenység
08.00 – 08.15	Gyülekező
08:15-08:30	Mindennapos testnevelés első tevékenység, kezdeményezés megvalósítása életkori sajátosságoknak megfelelően
08:30- 08:45	készülődés a tízóraihoz: játékelrakás, kézmosás, terítés Nagy és középsős korú gyermekek naposi munkálatokat látnak el
08: 45- 09:15	Tízórai nem folyamatos
09:15- 09:30	Egészségügyi szokások gyakorlása: WC használata, kézmosás, arcmosás
09:30 – 11.30	Folyamatos játéktevékenységek, kezdeményezések, tevékenységek megvalósítása a csoportszobában, a gyerekek életkori sajátosságait és az intézmény pedagógiai programját figyelembe véve. Óvodán kívüli programok tevékenységek megvalósítása a gyerekek életkori sajátosságait figyelembe véve, szabad játéktevékenység, levegőzés
11.30 – 11:45	Készülődés az ebédhez, játékelrakás, kézmosás, terítés Nagy és középsős korú gyermekek naposi munkálatokat látnak el
11: 45- 12:15	Ebéd
12:15- 12:30	Egészségügyi szokások gyakorlása: WC használata, kézmosás, arcmosás, fogmosás
12.30– 12:45	Készülődés a csendes pihenőhöz, alvás, pihenés mesével, illetve gyermek altató zenével
12:45 - 14:30	Csendes pihenő
14:30 -15:00	Ébredés folyamatosan a gyerekek igényeit figyelembe véve. Öltözködés, ágyazás, terítés az uzsonnához, egészségügyi szokások gyakorlása: WC használata, kézmosás, uzsonnáztatás
15:00- 16:00	Játék a csoportszobában, udvaron, fejlesztési helyzetek kihasználása, folyamatos hazabocsátás

Napirendünk az alábbi tevékenységekkel bővül:

- ◆ Fejlesztés, korrekció a csoporton belül az ép gyermekkel közösen játékidőben (udvaron, séta vagy kirándulás alkalmával).
- ◆ A csoporton belül a foglalkozások, kezdeményezések keretében

- ◆ Csoporton kívüli egyéni korrekció speciális szakemberrel (logopédus, gyógypedagógus).

Hetirend

A tevékenységekben megnyilvánuló fejlesztési tartalmak szervezeti kereteit a hetirend foglalja magába. A kezdeményezések megszervezése tervszerű, kötetlen formában zajlik. Megfelelő motiváció, érdeklődés felkeltés esetén ez nem jelent problémát. A tevékenységeket mikrocsoportos formában, egyénre szabott differenciálással végezzük. A hetirendet a csoport pedagógusai dolgozzák ki a tevékenységek közötti harmonikus arányok figyelembe vételével.

Programunk ehhez ajánlást ad a fejlesztési tartalmak heti minimum követelményeinek meghatározásával. A fejlesztések természetesen nem korlátozódnak le a kezdeményezések időtartamára, a tervezett tevékenységeken túl minden spontán adódó, játék, vagy egyéb tevékenység során kialakult fejlesztési lehetőséget kihasználnak a pedagógusok. Többféle módszertani megoldásban gondolkodnak. Az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazzák módszereiket. A gyermekekben igyekeznek felkelteni és fenntartani az önálló tapasztalatszerzés, megismerés igényét, a próbálkozás örömét. Ennek érdekében indokolt esetben használják az IKT-eszközöket is.

Heti kezdeményezések gyakorisága:

Minden tevékenységünkre jellemző a komplexitás elve.

A fejlesztés tartalma		Tervezett, kötetlen
Mozgás		5x
Verselés, mesélés		2x - 3x
Ének-zene, énekes játék, gyermektánc		2x
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka		2x
Külső világ tevékeny megismerése	Matematikai játék	1x
	Környezet megismerése	2x

5. Az óvoda hagyományos ünnepei és egyéb rendezvényei

Az óvodai nevelés alapprogramja még elvekben sem határozza meg, hogy milyen ünnepeket tartsanak meg az óvodák. Saját környezetünkben a szülők igényeinek figyelembevételével tervezzük az óvoda megrendezésre kerülő ünnepeit, rendezvényeit.

Minden lehetőséget megragadunk, hogy a gyermekek kielégíthessék társas szükségleteiket. Sok tevékenységet szervezünk, melyekkel biztosítjuk a közösség fejlesztését.

Az óvoda gyermekközösségeihez kapcsolódó ünnepek, egyéb rendezvények:

Minden ünnepnek megvan a maga aktualitása, tartalma, érzelmi hangú vetülete. Az óvoda nevelőközössége mindent megtesz azért, hogy az ünnep ünnepélyes, bensőséges legyen.

◆ Egészség hét:

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek megismerkedjenek az egészséges táplálkozási, tisztálkodási szokásokkal. (zöldség-gyümölcs hét, egészség-, betegség- és az orvos gyógyító munkája.)

Közösen zöldségsalátát készítünk, babát fürdetünk, babaruhát mosunk. Ellátogatunk, a védőnőhöz- megmérgetkezünk, ki milyen magas, hány kiló, ellátogatunk a doktor nénihez.

◆ Állatok világnapja:

azon értékek, ismeretek, magatartásformák és életviteli szokások közvetítését, melyek felkészítik gyermekeinket arra, hogyan óvhatják meg természetét. Az állatok szeretetét nem lehet könyvekből megtanulni, tanítani. Az élménynyújtás, tapasztalatszerzés, tevékenykedés a legjobb módszer arra, hogy az óvodás gyermekek az állatokkal közeli kapcsolatba kerüljenek, ezáltal kialakuljon bennük a szeretet, gondoskodás, védelem érzése.

◆ Télapó várás, karácsonyi játszóház:

A legszebb, legmeghittebb ünnepünk. A várakozás, a készülődés elengedhetetlen előzmények. Karácsonykor óvodánkban hosszú évek óta karácsonyfát állítunk. A díszek nagy részét az óvónők készítik a gyerekekkel. A szép zenei betétek, az óvónők és a gyerekek közös éneke még szebbé, meghittebbé varázsolja a közös ünnepet.

◆ Farsang:

Célunk a családok aktív bevonása az óvoda nevelő, oktató munkájába, a kölcsönös érdeklődés erősítése, tudatos együttműködésre törekvés.

◆ Március 15.:

a gyermekek életkorának megfelelően emlékezünk meg róla. (nemzeti színű zászló, kokárdafestés, verstanulás, rövid történetek mesélése, községi ünnepség)

Az ünneplés az óvodában történik, de ez alkalommal nemzeti zászlóval mindig ellátogatunk a kopjafához.

◆ Húsvét:

A természet újraéled, melegebben süt a nap, kizöldül a fű, kinyílnak a tavaszi virágok! Tojásokat festünk, várjuk a húsvétot. A csoportokban különböző technikákkal díszítik a tojást.

❖ Nyílt nap:

Minden nevelési év májusában az óvodába beíratott kiscsoportos korú gyermekek részvételével a csoport általában egy komplex tevékenységet mutat be a szülőknek és az új kis óvodásoknak. A tevékenységbe bekapcsolódnak a szülők és a gyermekek is.

◆ Május első vasárnapja Anyák napja:

Nagy hangsúlyt fektetünk e nap megünneplésére. Már előző héten ajándékot készítünk az anyukáknak, nagymamáknak. Dalokat, verseket tanulnak, amit a gyerekek a saját maguk készített ajándék átadásakor mondanak el.

❖ A gyermek születés,- és névnapja:

folyamatos az év során. E téren minden csoportban más hagyomány él aszerint, hogy az óvónők és a szülők ezt hogyan alakították ki. Az ünnepezt gyerek mindig megvendégeli a csoportot édességgel, süteménnyel. A gyerekek rövid köszöntőt mondanak. Természetes, hogy ilyenkor az ünnepezt ünneplő ruhába öltözik.

◆ Évzáró- ballagás:

Hagyományainknak megfelelően május utolsó szombatján nagycsoportos óvodásaink búcsút vesznek az óvodától. Az évváró műsora azokból a mesékből-, dalokból-, versekből- játékokból tevődik össze, amit egész évben tanultunk.

A gyermekek születésnap és névnapja csoportszintű megemlékezés, folyamatos az év során. Az ünnepelt gyerek mindig megvendégeli a csoportot édességgel, süteménnyel. A gyerekek rövid köszöntőt mondanak.

Környezettudatos magatartást hangsúlyozó óvodai ünnepeink

Környezetvédelmi Világnapok az óvodában:

A Víz Világnapja: Március 22

- ◆ Vigyázzunk Vizeink tisztaságára!
- ◆ A vízről, mint élettéről szerzett ismeretek bővítése, időjárás változásának megfigyelése, az időjárás és az öltözködés összefüggése, a növényvilág és az állatvilág összefüggése, Ok-okozati összefüggések feltárása, tavaszi csapadékfajták megfigyelése, a víz halmazállapot változásainak összefüggése a hőmérséklettel.
- ◆ Energiatakarékos vízfelhasználás hangsúlyozása, környezettudatos magatartás megalapozása. Kísérletek a vízzel.
- ◆ A víz a higiéniai szokásainkban (tisztálkodás, tisztítás).
- ◆ A víz jelentősége a néphagyományainkban

A Föld Világnapja: Április 22

- ◆ Vigyázzunk Földünk tisztaságára! Környezettudatos magatartás megalapozása.
- ◆ Környezetvédelemmel kapcsolatos kifejezések ismerete szókincsfejlesztés, kifejezőkészség fejlesztése.
- ◆ Vízzel kapcsolatos ismeretek tudatosítása, a vizek védelme, téli csapadékfajták, vízimadarak, halak életének megismerése, népszokások megismerése, hagyományápolás.
- ◆ A közös tevékenységek során a gyermek szociális képességeinek fejlesztése, feladattudat, feladattartás, tolerancia, együttműködési készség, segítségadás, Ok-okozati összefüggések feltárása, problémamegoldó képesség fejlesztése.

Madarak és a fák napja: Május 10

Az erdők jelentősége földünk életében. Az oxigént adó életforrás a fa. A fa, mint élőlény tisztelete, jelentősége az ember életében.

Az erdők és az állatvilág ok- okozati összefüggésének feltárása. Beszélgetés védett madarainkról, élőhelyéről.

Óvodai kirándulások

◆ Közvetlen környezetbe:

Sétákra, kirándulásokra gyakran adódik lehetőség. A séták alkalmával megfigyeléseket végzünk természeti- társadalmi környezetünkben. Minél több tapasztalatot gyűjtenek gyermekeink az őket körülvevő dolgok, jelenségek tekintetében, annál könnyebben igazodnak el a tágabb környezeti valóságban.

Meglátogatunk helyi üzemeket, könyvtárat, orvosi rendelőt. Fontos, hogy helyi ismeretekkel rendelkezzenek. Igen fontos, hogy meg tanulják alkalmazni az alapvető közlekedési kultúrát. Kiemelt feladatnak tekintjük, hogy gyakoribbak, rendszeresebbek legyenek a séták, ugyanis lényeges, hogy a gyermekek élményeire, tapasztalataira alapozzunk.

◆ Tágabb környezetbe:

Ilyen kirándulásokra ritkán van lehetőség. Ennek legfőképpen anyagi okai vannak, de minden évben a Községi Önkormányzat támogatásával lehetőségünk nyílik egy alkalommal elutazni valahová pl.: állatkertbe.

6. Intézményünk gyermekvédelmi feladatai

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjából kiindulva az óvoda nevelési programja tartalmazza a szociálisan hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatását.

Amennyiben az óvodában nagyobb létszámban vannak olyan gyerekek, akikkel külön, fokozottan kell törődni, úgy a gyermekvédelmi munka fokozott hangsúlyt kap. A gyermekvédelmi tevékenység minden óvodapedagógus feladata.

Az intézmény vezetője a 2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről 69.§ (2)/f bekezdésében meghatározott feladatok ellátására gyermekvédelmi felelőst bíz meg a feladatok koordinálásával.

A gyermekvédelmi felelős folyamatos kapcsolatot tart a helyi önkormányzat szociális ügyekkel megbízott dolgozójával. Adott esetben véleményt is készítünk az illetékes hatóság kérésére. Folyamatos, jó kapcsolatunk van a körzeti védőnővel.

Gyermekvédelmi szempontból a következőket vesszük figyelembe:

- ◆ Milyen környezetből jött a gyerek az óvodába?
- ◆ Milyen a szülők iskolázottsága?
- ◆ Mennyi a veszélyeztetett családok száma?

Fontos, hogy tudjuk, melyek lehetnek a veszélyeztetettség okai:

- ◆ nevelési hiányosságok
- ◆ családi környezet
- ◆ italozó szülők
- ◆ bűnöző családi helyzet
- ◆ egészségügyi okok
- ◆ rossz lakásviszonyok
- ◆ anyagi okok
- ◆ megromlott családi kapcsolatok

Fontos tudni a csoportvezető óvónőnek, hogy az adott csoport összetétele:

- ◆ egy gyerekes család
- ◆ két gyerekes család
- ◆ három vagy annál több gyerekes család
- ◆ hátrányos helyzetűek száma
- ◆ veszélyeztetett gyermekek száma
- ◆ fogyatékos gyermekek száma
- ◆ egyedül nevelő szülő gyermeke
- ◆ csonka családban nevelkedők száma

E szempontok segítik az óvónőket a gyermekek családi helyzetének megismerésében.

Az óvodapedagógusok maguk döntenek el, hogy mely módszerek a legcélravezetőbbek az egyes családok megismerésében. Mely módszerek a legcélravezetőbbek a gyerekek zavartalan együttnevelése érdekében.

Az óvodapedagógusok feladata segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére az óvodai keretek

közötti kompenzálás biztosítása. Az egyéni bánásmód, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése, a tapintatos egyéni, személyes kapcsolattartás alapvető nevelési módszerünk.

A szülővel való közvetlen viszony kialakítására törekszünk, személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekszünk a gyermek fejlődését segíteni.

A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyre a humánus, a megértés, a támaszkodás, a szeretetpótlás jellemző.

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladatkörébe beletartozik. Feladatuk a gyermekvédelmi esetek feltérképezése, adatszolgáltatás, környezettanulmány készítése.

Valamennyi óvodapedagógusnak kötelessége a rábízott gyermekek családi életének, valamint egészségi állapotának folyamatos figyelemmel kísérése, regisztrálása!

A gyermek életében bekövetkező kedvezőtlen változásokat jelentenie kell az óvoda gyermekvédelmi felelősének. A gyermekvédelmi felelős munkája egész évben folyamatos.

A veszélyeztető tényezők észlelése esetén a gyermekvédelmi felelős az óvodapedagógussal együtt felderíti a fejlődést akadályozó okokat, feltérképezi a család környezetét, szociális helyzetét, majd szükség szerint felveszi a kapcsolatot az illetékes szakemberekkel, szakintézményekkel.

Tájékoztatás ad a gyermekek után járó szociális és egyéb támogatásokról, ezekhez javaslat adása, többszöri családlátogatás, odafigyelő beszélgetések a szülővel, rendszeres tájékoztatás a kisgyermek fejlődéséről, fejlesztő foglalkozások szervezése, az ezeken történő rendszeres részvétel biztosítása, valamint a külső szakemberekkel történő információcsere.

A gyermekvédelmi feladatok, ill. a differenciált foglalkozások szükségességét, módját jelölni kell minden csoportos óvodapedagógusnak a csoportnaplóban és a gyermekek személyiséglapján.

Kiemelkedő történéseket jegyzőkönyvbe kell foglalni, írásban kell rögzíteni.

A védelemre szoruló gyermek segítségére a probléma jellegétől függően felvesszük a kapcsolatot a megfelelő szakemberrel, kérjük a Nevelési Tanácsadó, a Családsegítő hálózat, Gyermekjóléti Szolgálat, vagy a kerületi Gyámhatóság segítségét.

A nevelőtestületet folyamatosan tájékoztatni kell a védelembe vett gyermekek problémájáról, az intézkedések módjáról!

Tartalmas együttműködésre törekszünk a családokkal, megpróbáljuk újszerűvé tenni a szülői értekezleteket, így a szülők bátrabban fordulhatnak szakemberhez. Úgy gondoljuk, ezzel a lehetőséggel könnyíthetünk a helyzetükön.

A szülői fogadóórákat mindig előzetes megbeszélés, egyeztetés után tartjuk, így megpróbálunk ezzel is alkalmazkodni a szülők munkaidejéhez. Szorgalmazzuk a családlátogatásokat, mert tapasztalatunk, hogy otthoni környezetben nyíltabbak a szülők, oldottabbá válik a beszélgetés.

7. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló egyéb tevékenységek

Az óvoda speciális szolgáltatásai

Az integrált nevelés elvei, célja, feladatai:

Óvodáinkban az integrált nevelés keretein belül látjuk el a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekeket.

Az integrált nevelés olyan többségi intézménybe történő „befogadó” nevelési formát jelent, amelyben a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítése a nevelési folyamat során, speciális szakemberek segítségével a többségi intézményben történik.

A hangsúly nem a pusztán együttlét, hanem az együttes tevékenykedésen, a közös játékon, a közös tanuláson, a kölcsönös kommunikáción van.

Legfontosabb jellemzői:

- ◆ a speciális fejlesztési módszerek nem hagyományosak,
- ◆ differenciáló, önértékelésre alapozó pedagógiát alkalmaz,
- ◆ gondok esetén a pedagógusnak kell változtatni,
- ◆ a gyógypedagógus, logopédus partner a nevelésben,
- ◆ szemléletváltást kíván az egész nevelőtestületben.

A fejlesztés elvei és folyamata:

- ◆ A fejlesztést csak komplex kivizsgálás után szabad megkezdeni.
- ◆ A fejlesztő tevékenységet az egyéni segítségigény alapján, egyénekre vonatkozóan kell alkalmazni.
- ◆ Amennyire lehetséges a gyermeket érzelmileg is be kell vonni a tevékenységbe.
- ◆ Biztosítani kell a fejlesztés folyamatosságát.
- ◆ Be kell tartani a kis lépések elvét, kellő időt biztosítva az érésre.
- ◆ A fejlesztés inkább éljen a szociális tanulás eszközeivel és ne váljon pusztán funkciótréninggé. Vezessen el ahhoz, hogy a gyermek játszani is meg tanuljon.

- ◆ A folyamatosságban az ellenőrzések, segítségek szükségszerű változtatásai, módosításai is érvényesüljenek.
- ◆ A fejlesztés folyamata a szakemberek csoportmunkájában realizálódjon, a gyermekre vonatkozó tapasztalatokat rendszeresen beszéljék meg.

A pedagógus feladatai az integrált nevelés megvalósítása során

- ◆ A sajátos nevelési igényű gyermekek befogadása, a közös fejlesztés megvalósítása az együttnevelés során.
- ◆ A befogadás maximális és elégséges fejlesztéssel kell, hogy párosuljon, melynek eredménye a saját magát elfogadó, teljes életet élő ember.
- ◆ Teremtse meg az óvónő azokat a lehetőségeket, amelyek biztosítják a gyermekek adaptív képességeinek folyamatos fejlődését (kommunikáció, önkiszolgálás, az otthon és lakás ellátása, kapcsolatok, a szűkebb környezetében történő hasznosság, az önrányítás, az egészség és biztonság ismerete, az elemi iskolai ismeretek, a munka és szabadidő).
- ◆ A tapasztalatok feldolgozását megfelelő pedagógiai módszerekkel segítve megalapozzuk a különbözőség elfogadását, és az empátikus készség fejlesztését a felnőttkorra.
- ◆ A gyermekek egyéni fejlődésének, fejlesztési lehetőségeinek figyelembevételével az óvodai nevelés differenciált tervezése, szervezése.
- ◆ Prevenció: a nevelés, fejlesztés során az egyik feladat a gyermekek állapotromlásának megelőzése, az esetleg kialakuló rendellenességek kiküszöbölése. Feladat a másodlagos személyiség- vagy viselkedészavarok kialakulásának megelőzése.
- ◆ Korrekció: megvalósítása során arra törekszünk, hogy mind a testi, a motorikus, mind pedig a személyiségben bekövetkezett károsodásokat a lehető legmagasabb szinten befolyásoljuk, javítsuk, kiküszöböljük.
- ◆ Kompenzáció: a sérült, kiesett funkciókat – amelyeket biztosan nem lehet korrigálni – más tevékenységekkel igyekszünk helyettesíteni.

A fenti feladatok megvalósítása során az óvodapedagógus feladata, hogy valamennyi gyermeknél a fejlesztés és megsegítés, egyéni fejlesztési tervek alapján a gyermekek megismerésére építve történjen. A speciális feladatok mellett az ép gyermekek esetlegesen fellépő problémái is azonnali felismerésre kerülnek, és szakirányú ellátásban részesülnek.

8. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről 4. § alapján intézményünkben elsődleges **alapfeladat az óvodai nevelés**: Alapító okiratunk alapján az alábbi gyermekek fejlesztését is vállalhatja az intézmény.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése:

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztése:

A különleges bánásmódot igénylő gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.

- 1. sajátos nevelési igényű gyermek,
- 2. beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
- 3. kiemelten tehetséges gyermek,
- 4. a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Sajátos nevelési igényű gyermek intézményünkben:

Minden gyermek életében az első hat-hét év kiemelkedő jelentőségű a későbbi személyiségfejlődés szempontjából. SNI gyermekeink esetében ez még nagyobb jelentőséggel bír. Nagyon fontos, hogy gyermekeink minél előbb, életük minél korábbi szakaszától kezdődően megkapják mind azt a támogatást, pedagógiai megsegítést, melynek segítségével képességeiknek maximumára fejlődhetnek. Ebben szeretnénk mi Őket legjobb tudásunk szerint segítséget nyújtani.

Az óvodai integrációs nevelés a gyermekek életkori sajátossága révén kedvező feltételeket teremt gyermekeink számára a későbbi iskolai és társadalmi beilleszkedéshez. Valamint biztosítja az egyenlő hozzáférést, és az esélyegyenlőség biztosításának lehetőségét, megakadályozza a társadalmi kirekesztődést.

Integrálás jelentősége

A SNI gyermek egészséges közösségbe való intézményes nevelése, fejlesztése csökkenti a család terheit, és az elszigeteltség érzését. Ahogy a gyermek úgy a szülő is egyenrangúnak érezheti magát a gyermek, illetve a felnőtt közösségben.

Az együttnevelés nemcsak a sajátos nevelési igényű gyermekek számára előnyös és fontos, hanem az egészséges gyermek személyiségfejlődésére is pozitív hatással van. A mássággal való korai találkozás hozzásegíti gyermekeinket az egyéni különbségek elfogadásához. Megtanulnak alkalmazkodni egymáshoz, gyakorolják a természetes segítségnyújtást, mely szocializációjuk szempontjából nagy jelentőségű.

Az integrációs nevelés elterjedése egyben eszköz is a fogyatékosokkal szembeni előítéletek és társadalmi sztereotípiák felszámolásához, amelyet már kisgyermek korban el kell kezdeni.

Az integrációs nevelés elterjedése egyben eszköz is a fogyatékosokkal szembeni előítéletek és társadalmi sztereotípiák felszámolásához, amelyet már kisgyermek korban el kell kezdeni. Óvodánk alapító okiratában a szakfeladatok sorában megjelenik a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai ellátása SNI megállapítása integráció csak gyógypedagógiai megsegítéssel valósítható meg.

Az SNI gyermekek az ép gyermekek közösségében megtanulják az együttélés szabályait, normáit, igen korán megtanulnak együtt élni fogyatékoságukkal, ugyanakkor húzóerőt, követendő példát és mintát látnak a közösségben. A társas érintkezés és együttműködés során megkezdődik reális énképük alakulása, fejlődik szocializációs képességük.

Az óvodai élet adta tevékenységekben való aktív részvételükkel biztosítjuk számukra azt a lehetőséget, hogy elinduljanak képességeik maximális kibontakoztatása felé vezető úton, segítő, támogató, odafigyelésünkkel, speciális szükségleteiket figyelembe vevő módszerek, eszközök alkalmazásával.

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges. A szülő választja ki a sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével. Egyéni előrehaladású képzéshez, integrált óvodai neveléshez, fejlesztő neveléshez, fejlesztő nevelés, az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szakirányú végzettségű gyógypedagógus, a foglalkozásokhoz speciális tanterv, valamint speciális eszközök szükségesek. Fejlesztési területek meghatározása a szakértői bizottság

Biztosítjuk, hogy:

- ◆ Intézményünkben az együttnevelés – az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.
- ◆ Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- ◆ Fejlesztjük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- ◆ A sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- ◆ A rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.
- ◆ A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú fejlesztő foglalkozást tesz szükségessé.
- ◆ A gyermekek rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- ◆ a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- ◆ a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- ◆ terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztése egyéni és/vagy csoportos fejlesztő foglalkozások keretében valósul meg. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktor-tanító, terapeuta együttműködése szükséges. Az egyéni fejlesztési tervben jelöljük a gyermek sajátos nevelési igényét és BNO- kódját. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai. A fejlesztés céljait minden esetben a fejlesztetőséget megfogalmazó

gyógypedagógiai- orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisát, javaslatait vesszük figyelembe.

A felvétel során szükséges figyelembe venni a gyermek:

- ◆ életkorát, pszichés és egészségi állapotát, rehabilitációs műtéteit,
- ◆ képességeit, kialakult készségeit,
- ◆ kognitív funkcióit, meglévő ismereteit,
- ◆ családi hátterét.

Törekszünk:

- ◆ a különféle képességek egyensúlyának és összhangjának kialakítására.
- ◆ a szükséges eszközök elfogadtatására és használatuk megtanítására
- ◆ az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, képességek fejlesztésére

Mindezeket az egyéni mérő- értékelő rendszerünkben és az anamnézisben rögzítjük.

SNI- igény felmerülése esetén intézményünk felveszi a kapcsolatot az egységes pedagógiai szakszolgálattal és nevelési tanácsadóval. Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit, külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez. Az óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken. Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják: Az óvodavezető a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógussal határozott idejű együttműködési megállapodást köt, aki, segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, és egyéni fejlesztési rehabilitációs naplót vezet. Együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait, segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában, kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

a.) A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

Mozgásszervi fogyatékos gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés.

Mozgásfejlesztés: Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finom-mozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is. Intézményünk akadálymentesített.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése: A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés.

Játéktevékenység: Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztése: Fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

Éneklés, zenei nevelése: A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése: Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások

leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finom-motorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezik az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

b.) A hallássérült gyermek

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapotáról, szociokulturális környezetéről és korai ellátástól stb.). Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

Környezete igyekezzon a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni. Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókinccset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókinccsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van. . Teljesítményüket döntően, befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk, valamint a családi háttér, a speciális pedagógiai megsegítés és a logopédiai megsegítés.

c.) Látássérült gyermek

A gyengén látó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- ◆ Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- ◆ A nagy-mozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- ◆ Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- ◆ A finom mozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- ◆ A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finom-mozgások és nagy-mozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

- ◆ A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- ◆ A tapintás által szerorzhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

d.) Beszédfogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Az óvodai nevelés/fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a

vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkal való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Az enyhe, közép súlyos értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Az óvodai nevelőmunka feladatai, céljai beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek esetében:

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló (ab): az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Feladatok, célok:

- a harmonikus, kiegyensúlyozott személyiség alakulásának segítése, az életkornak megfelelő szociális érettség feltételeinek biztosítása, hogy reálisan értékelje és elfogadja önmagát, aktivizálja képességeit és képes legyen alkalmazkodni az adott feltételekhez
- az erkölcsi tulajdonságok alakítása (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség stb.)
- az akarat fejlődésének irányítása: önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat, önállósági törekvés
- a fokozatosság elvének figyelembe vételével a sikerélmény biztosítása
- csoportos foglalkozás individuális fejlesztéssel kiegészítve

•

Az óvodai nevelőmunka feladatai, céljai autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek esetében:

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot háttérében az idegrendszer fejlődési zavara áll.

Kiemelt feladatok:

- a funkcionális, kölcsönös kommunikáció elősegítése
- szükség esetén a korai elemi készségek kialakításának elősegítése (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás)
- toleráns óvodai környezet kialakítása

Az óvodai nevelőmunka feladatai, céljai egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek esetében (súlyos tanulási-, figyelmi- és magatartásszabályozási zavar):

A súlyos tanulási és magatartási zavarok háttérében részképességzavarok, hiperkinetikus vagy kóros aktivitászavar és/vagy figyelemzavar, a különböző teljesítmények eléréséhez szükséges pszichikus funkciók kialakulatlansága, fejletlensége vagy mindezek halmozódása áll.

Kiemelt feladatok:

- egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- a kudarcűrő képesség növelése
- önállóságra nevelés
- ismételt gyakorlás, részekre bontás, fokozatosság betartása

Kiemelt feladatunk a sajátos nevelésű és magatartászavaros gyermekek fogadásával**kapcsolatosan:**

Minden SNI- gyermekek, és magatartászavaros gyermek fogadására fel kell készíteni a csoportot a megfelelő mértékben, nem túlhangsúlyozva SNI-társuk másságát, gyámolításának szükségességét.

A csoport valamennyi tevékenységébe be kell vonni az integrált gyermeket, s mindig olyan feladattal kell ellátni, amelyet eredménnyel el tud végezni.

Figyelemmel kell kísérni a gyermek: tanulási, figyelmi és fegyelmi teherbíró képességét.

A csoport nem sérült tagjaitól elvárható magatartásformák:

Abban, hogy az óvodáskorú gyermekek hogyan állnak hozzá a sajátos nevelési igényű gyermekekhez, fontos szerepe van az óvodapedagógusnak.

Amennyiben a pedagógus segítő, óvó (de nem túlóvó) magatartást közvetít, a gyermekek sem fognak máshogy tenni. Az óvónő minta, akit az óvodás gondolkodás nélkül követ.

Figyelni kell arra, hogy a szorongó gyermeket a többi ne szégyenítse meg.

A legalapvetőbb elvárás tőlük, hogy gyermekként viselkedjenek, ugyanúgy közelítsenek integrált társukhoz, mint a többiekhez.

A magatartás-zavaros gyermek nagy kihívást jelent az óvodapedagógusoknak.

Óvodai nevelésük szakmailag felkészült, nyugodt és kiegyensúlyozott pedagógust kíván, olyan embert, aki határozott, döntésképes, érett személyiség.

◆ **Személyiségfejlesztő, Tehetséggondozó tevékenység az óvodában**

A képességek kialakulásában elsődlegesek az adottságok, mint örökölt fiziológiai- biológiai tulajdonságok. Ezekre támaszkodva alakulnak az egyén képességei, az állandó gyakorlás, tevékenykedés eredményeképpen. Mivel az adottságok egyénenként eltérőek, a fejlesztő tényező hatására a képességek és képesség együttesek eltérő szintjei fejlődnek ki minden embernél. A képességek kifejlődésében az öröklődés mellett komoly szerepet játszik a környezet és a nevelés. A képességek rendszert alkotnak, és gyakorlás útján fejlődnek. A fejlődés tulajdonképpen e rendszerek kiépülése és kiteljesedése a gyermekben.

1. Tehetséggondozó Programunk egyik legfontosabb célkitűzése:

A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése, komplex személyiségfejlesztés. megelőzzük a tehetségigéretnek elkallódását, felismerjük az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket.

2. Feladataink:

- ◆ Felismerni a kreatív gyermekeket és gondozni a tehetségcsírákat óvodai keretek között, csoportjukban
- ◆ Ösztönözni, motiválni kreativitásukat.

- ◆ Kielégíteni szükségleteiket: megismerési, elfogadási, alkotási vágyaikat.
- ◆ Önmagára taláztatás, hogy megbirkózzon a feladatok sokszínűségével.
- ◆ Elkallódás elhárítása.
- ◆ Harmonikus fejlesztés.
- ◆ Segíteni őket a különböző helyzetekben.
- ◆ A szülők tájékoztatása, segítése és bevonása a tehetséggondozásban.
- ◆ A tehetséges gyermek erős oldalának támogatása.

A gyermek egy-egy területen rengeteg ismeretanyagot halmoz fel. Segítenünk kell, hogy ezeket elmélyíteni tudja. Nem célunk, hogy korán „kis tudóst” neveljünk belőle, hanem, hogy a sokféle dolgot megismerve később érdeklődési irányait tudja alakítani. Vegyük körül őket minél több lehetőséggel, amelyekből tanulhatnak, a játék mindenekfelett, fontos tárgyi feltételek biztosítása, logikai szellemi játékok. Esetlegesen gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése kerülhetnek.

Az óvodapedagógusnak az a szerepe, hogy észrevegye, támogassa, és komplex ismeretekhez juttassa a gyermekeket, hagyja kalandozni a tudomány világában. A gondozás nem szűkül le korlátolt programtervezetekre, hanem egész nevelési évben folyamatos a gyermekek számára. Nagyon fontosnak tartjuk a gyermeket hajtó belső motivációját, de a külső motiváció tervezése is elengedhetetlen. Minden gyermeknek, aki a tehetségfejlesztő foglalkozásokra jár, felkínáljuk a szabad választás lehetőségét. Ez azt jelenti, hogy a gyermekek szabadon dönthetnek arról, részt kívánnak-e venni a felkínált foglalkozásokon, vagy nem.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Halmozott és hátrányosan halmozott helyzetű gyermek az a gyermek, aki esetében a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 67/A§ (1)-(2). bekezdése alapján a gyámhatóság megállapítja azt.

- ◆ Az óvoda nagymértékben hozzájárulhat minden hátrányos helyzetű gyermek esélyének növeléséhez.
- ◆ Az óvodai közösség, a gyermekek-felnőttek együttélése, egymásra hatása, a szokás-szabályrend kialakítása, a rendszeresség, az érdeklődés felkeltése és fenntartása nagyban hozzásegíti a gyerekeket az érzelmi stabilitás, az együttérzés és elfogadás, a tudásvágy alakulásában, formálódásában.

- ◆ A társas kapcsolatok kialakulása, a motiváción alapuló tevékenységek, ismeretszerzések, mind-mind elősegítik az egyéni fejlődési utakat, a készségek, képességek kialakulását.

Célok:

- ◆ Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez.
- ◆ Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- ◆ A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.
- ◆ Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése - a szülői házzal, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, Szakmai és Szakszolgálatokkal, Általános Iskolákkal, Civilszervezetekkel – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.

Feladatok:

- ◆ Elősegíteni minden HH/HHH gyermek beóvodáztatását.
- ◆ Szegregációmentesség biztosítása.
- ◆ Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, megfigyelések alapján, a gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követésével.
- ◆ Hatékony együttműködés kiépítése a szülőkkel, társadalmi és civil szervezetekkel.

Az óvoda biztosítja:

- ◆ a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységeket
- ◆ a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- ◆ az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

9. Írásos dokumentumaink

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Dokumentumaink:

◆ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja

A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

◆ 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

◆ A Körösújfalui Meseerdő Óvoda Pedagógiai Programja

◆ Éves munkaterv

◆ 5 éves Továbbképzési program, 1 éves beiskolázási terv (elkészítése a kolléga bevonásával az intézményi szükségletek és az egyéni életpálya figyelembevételével történik.)

◆ Felvételi előjegyzési napló

◆ Felvételi és mulasztási napló

◆ Csoportnapló

◆ A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

◆ Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztési naplója

Az intézmény vezetése irányítja az intézmény stratégiai és operatív dokumentumainak koherens kialakítását.

A stratégiai és operatív célok, feladatok a pedagógus tervező munkájában és annak ütemezésében megjelennek.

Ezek segítik az intézmény jelenlegi és jövőbeni helyzetének megítélését. A tervek elkészítése a nevelőtestület bevonásával történik, az intézmény munkatársainak felkészítése a feladatra időben megtörténik. Az éves munkaterv összhangban van a stratégiai dokumentumokkal. A teljes pedagógiai folyamat követhető a csoportnaplóban, valamint a gyermeki produktumokban. Az intézményben a gyermekek teljesítményének értékelése a törvényi előírások, a pedagógiai programban megfogalmazottak alapján egyedi és fejlesztésközpontú. A

fejlesztésben érintett gyermekek esetében az értékelést a szakvélemény előírásainak megfelelően végezzük. Az intézményi önértékelés elvégzésére az intézmény munkacsoportot szervez. Az önértékelés során tények és adatok alapján azonosítják a nevelési-oktatási tevékenységgel és a szervezet működésével összefüggő erősségeket, fejleszthető területeket. Az önértékelési folyamatban felhasználják a munkatársak, szülők, és a külső partnerek (fenntartó és más partnerek) elégedettségméréseinek eredményeit. Az intézmény vezetése – a pedagógiai programban meghatározottak szerint számonkéri a gyermekek fejlődési ütemét, a teljesítmények pontos ismeretét, feldolgozását és nyomon követését is.

Az önértékelési munkacsoport további feladata az operatív és stratégiai tervek felülvizsgálata különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátására, problémák feltérképezése, megoldásra alkalmas módszerek keresése. Az önértékelés során tények és adatok alapján azonosítják a nevelési-oktatási tevékenységgel és a szervezet működésével összefüggő erősségeket, fejleszthető területeket. Az önértékelési folyamatban felhasználják a munkatársak, szülők, és a külső partnerek (fenntartó és más partnerek) elégedettségméréseinek eredményeit. Az intézményi tervek elkészítése az intézmény munkatársainak és partnereinek bevonásával történik.

Az intézmény munkatársai számára biztosított a munkájukhoz szükséges információkhoz és ismeretekhez való hozzáférés.

Rendszeresen tájékozódunk a pedagógia tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználjuk a továbbképzési lehetőségeket. Munkánk során alkalmazunk új módszereket, tudományos eredményeket.

A gyermeki személyiség fejlődésének vizsgálata értékelése

1. Egyéni fejlődési dokumentum – diagnosztika elkészítése megfigyeléssel nevelési év elején október 20-ig, és később február 20-ig. Fejlesztési terv elkészítése november 15-ig később március 1-ig, illetve folyamatosan, ha szükséges. A HHH és HH gyermekek vonatkozásában Egyéni fejlődési naplót vezet a pedagógus, melyben egyéni fejlesztési terv alapján végzi a munkáját, a fejlesztéseket 3 havonta értékeli.
2. Középső-, és nagycsoportos korú gyermekeket DIFER – mérő lappal, októberben és májusban országosan elfogadott intelligenciamérő lappal mérjük.

A gyermekeket a következő területeken figyeljük meg:

- ◆ Testi fejlettség terén

- ◆ Értelmi fejlettség tekintetében
- ◆ Szociális érettség tekintetében
- ◆ Kommunikációs képességek tekintetében

A mérési, megfigyelési eredmények alapján a pedagógus kijelöli a fejlesztés irányát. Megfelelő feladatokkal látja el a gyermeket a fejlesztendő területeken. A fejlesztéshez szükséges segédanyagokat játékokat, tevékenységeket ismeri és beépíti a mindennapi nevelési-oktatási folyamatba.

Intézményünkben az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követjük és írásban rögzítjük. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatjuk. Visszajelzéseink, értékeléseink világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak.

Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt a törvényben foglalt jogairól, kötelességeiről, továbbá a kötelességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről.

10. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl, olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket.

Az intézmény nevelési programja és munkaterve alapján megvalósuló programok és szolgáltatásokban biztosított az integráció.

Minden település Esélyegyenlőségi Programot készít, melynek elkészítésében az intézmény vezetője aktívan részt vesz.

A település Esélyegyenlőségi Programjának alapvető célja, hogy biztosítsa a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl célul tűzzük ki az esélyteremtést, támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását.

Az esélyegyenlőséget biztosítjuk és előmozdítjuk: a beiratkozásnál, felvételnél a gyerekek egyéni fejlesztésében a gyermek fejlődésénél a programok kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében. Célunk az, hogy érvényesüljön a: –diszkriminációmentesség, –szegregációmentesség, –halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.

Konkrét célok

Óvodánk nevelési programja tartalmazza azokat a feladatokat és sikerkritériumokat, amelyek megvalósulásával érvényesülnek céljaink.

Óvodánk nevelőközössége vallja, hogy a gyermeki boldogság, testi-lelki egészség megóvása, a személyiség fejlesztés csak a szülői házzal való közös munkálkodás eredményeként valósítható meg.

Hisszük, hogy mindezt játék-és mozgásközpontú tevékenységek biztosításával, a természet megismertetésével, megszerettetésével, annak védelmével és tiszteletben tartásával való tudatosításával érhetjük el.

- ◆ Az intézmény vezetője felelős azért, hogy az intézmény minden dolgozója és a társadalmi partnerek számára elérhető legyen az esélyegyenlőségi intézkedési terv, ismerjék és kövessék a benne foglaltakat.
- ◆ Az ő felelőssége annak biztosítása is, hogy az intézmény dolgozói minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget az intézkedési terv végrehajtásához.
- ◆ Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket.
- ◆ A nevelőtestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyen. A nevelőtestület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy ismerje az intézkedési tervben foglaltakat és közreműködjön annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt a felettesének, illetve az illetékes munkatársának.
- ◆ Minden, az intézménnyel szerződéses viszonyban álló, szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy ismerje az intézményi esélyegyenlőségi intézkedési tervet és magára nézve is kötelezőként kövesse azt.

Akcióterv

Azonnali intézkedést igényel az óvodavezetőtől, ha bármely jogszabályt sértő gyakorlatra derül fény, úgymint:

Minden olyan helyzet, ami a hatályos törvényeknek nem megfelelő (különös tekintettel Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rendelkezéseire).

11. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Az intézmény 5 éves önértékelési programmal, és egy éves önértékelési tervvel rendelkezik.

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős, tehát az ellenőrzés és értékelés is elsősorban az ő feladata. Az intézmény azonosítja az egyes feladatok eredményességének és hatékonyságának méréséhez, értékeléséhez szükséges mutatókat.

Az ellenőrzések eredményeit felhasználjuk az intézményi önértékelésben, és a pedagógusok önértékelése során is. Az értékelés tények és adatok alapján, tervezetten és objektíven történik, alapját az intézményi önértékelési rendszer jelenti.

Az intézményi önértékelési rendszer működését az intézmény vezetője irányítja, az önértékelési folyamatban a nevelőtestület tagjai vesznek részt.

Évente megtörténik az önértékelés keretében a helyben szokásos formában rögzített megfigyelési, mérési eredmények elemzése, a tanulságok levonása, fejlesztések meghatározása. Ezt követően az intézmény a mérési értékelési eredmények függvényében szükség esetén korrekciót végez.

A problémák megoldására alkalmas módszerek, jó gyakorlatok gyűjtése, segítő belső (ötletek, egyéni erősségek) és külső erőforrások (például pályázati lehetőségek) és szakmai támogatások feltérképezése és bevonása természetes gyakorlata az intézménynek.

A munka értékelésével és elismerésével kapcsolatos információk szóban vagy írásban folyamatosan eljutnak a munkatársakhoz.

Intézményvezetői ellenőrzés:

- ◆ dokumentumok ellenőrzése, elemzése
- ◆ a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése
- ◆ pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése

- ◆ helyi nevelési program megvalósulásának nyomon követése, ellenőrzése

Fontos az objektív értékelés, amely alaposágot, körültekintést igényel. A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés, az elfogadott elvek számonkérése.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

- ◆ a gyermekek fejlettségének értékelése
- ◆ és az óvónői gyakorlati munka szintjén

A gyermekcsoport fejlettségének értékelése az egyéni megfigyelések eredményeinek és az egyéni munkák áttekintése után közös konzultációval történik. Mivel a gyermekek megfigyelési adatait folyamatosan gyűjtjük az óvodás évek alatt, ezért az összehasonlítás azonnali eredményt mutat. A fejlettségi mutatók ismeretében a gyakorlati munka megfigyelése egészíti ki az óvónői pedagógiai gyakorlat ellenőrzését, értékelését.

Az óvónők pedagógiai munkájának ellenőrzésére azért van szükség, hogy munkájuk értékelésével tisztában legyenek, megőrizzék a megújulás képességét, innovációjuk szakmai kontroll segítségével fejlődjön.

Az egész óvodát érintő folyamatokban kiemelt jelentőségű a kimenet, az iskolába lépéshez szükséges fejlettség ellenőrzése, értékelése.

12. Az óvoda partnerkapcsolatai

12.1. Közvetlen partnereink

A szülők, érdeklődők együttműködő partnerek tájékoztatásának módjai:

Az intézményben rendszeres, szervezett és hatékony az információáramlás és a kommunikáció. Kétirányú információáramlást támogató kommunikációs rendszert alakítottunk ki.

Az intézmény él az információátadás szóbeli, digitális és papíralapú eszközeivel. Internetes közösségi oldallal is rendelkezik mely lehetőséget biztosít a hatékony információáramlásra. Körösújfalú község honlapján megtalálható az intézmény SZMSZ- e, házirendje, pedagógiai programja.

Fontos számunkra az együttműködő partnerek igényeinek és visszajelzéseinek figyelembevétele a sikertényezők megvalósulása érdekében.

Az intézmény a helyben szokásos módon tájékoztatja külső partnereit (az információátadás szóbeli, digitális vagy papíralapú) és véleményezési lehetőséget is biztosít.

12.1.1. Óvoda és a család:

A gyermekeink nevelése főleg a családok joga és kötelessége, a mi fejlesztő munkánk csak kiegészítő szerepet játszik ebben a folyamatban. Hogy milyen módszerekkel történjen ez a személyiségfejlesztés az intézményben, jól kialakított kapcsolatrendszer, a kitűzött céljaink ebben nagy szerepet játszanak.

Fő célunk: nyitott óvodai élet keretében a szülőkkel való együttnevelés és partneri kapcsolat során korrekt, partneri együttműködés a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Óvodai nevelőmunkánk tehát a családi nevelésre épül. A szülőnek biztosan tudnia kell azt, hogy az óvodapedagógus vele együtt, az ő egyetértésével neveli a gyermekét. Csak ezen az alapon képzelhető el a biztonságos, vidám légkör kialakítása az óvodában. Ezt belátva az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen közeledik minden családhoz, elfogadó, megértő, a gyermek szüleinek kijáró megbecsülést kifejező magatartással.

Nevelőmunkánk alapját a személyes kötődésen nyugvó gyermek – óvónő kapcsolat adja.

Ennek feltétele: a megbecsülés, a kölcsönös bizalom a szülő és az óvodapedagógus között. Az ilyen szemléletű nevelésben a gyermek a kapocs a család és az óvoda együttnevelésében.

Feladatunk: A szülőkkel együtt kialakítsunk az együttműködés formáit, mely a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni.

A kapcsolattartás formái:

- ◆ **Családlátogatás:** óvodába kerülés előtt minden kisgyermeket meglátogatunk, illetve év közben bármikor meglátogathatunk.

- ◆ **Beszoktatás:** Ez kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, a szokásokat, és mintát kapjon gyermeke neveléséhez.
- ◆ **Napi kapcsolattartás:** elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről. A szülők az óvodapedagógussal egyeztetve bármikor bemehetnek az óvodai csoportba, részt vehetnek az óvodai életben.
- ◆ **Szülői értekezletek:** A nevelési év elején köteles a csoport szülői értekezletet tartani.

A fentiekben felsorolt kapcsolattartási formákon kívül hagyománnyá váltak intézményünkben az alább felsorolt közös együttlétek a szülőkkel:

- ◆ Ünnepeken, rendezvényeken való közös részvétel
- ◆ Kirándulások szervezése

12.1.2. Óvoda és az iskola:

Az eredményes beiskolázás lehetőségét biztosítja az általános iskolákkal kialakított maximális együttműködő kapcsolatunk. Az óvodásaink ezekben az iskolákban kezdik meg tanulmányaikat, így nyomon követhetjük gyermekeink fejlődését, a tanítónénikkel rendszeres tapasztalatcserét folytatunk.

A kapcsolattartás formái:

- ◆ A tanítónő bemutatkozása a szülőknek, leendő elsősöknek (szülői értekezlet, csoportlátogatás)
- ◆ Tanulók látogatása az óvodába (Mikulás alakalmával)
- ◆ Óvodások látogatása az iskolába (tanítási órákon való részvétel)
- ◆ Egymás rendezvényein való részvétel

12.1.3. Az óvoda és a fenntartó:

Kapcsolatunk részben hivatalos, részben pedig támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi.

A kapcsolattartás formái:

- ◆ kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések,
- ◆ óvodavezető beszámolója,

12.2. Közvetett partnereink

12.2.1. Az óvoda és a közművelődési intézmények:

Folyamatos és hagyományteremtő kapcsolatra törekszünk.

Kapcsolattartás formái:

- ◆ gyermekműsorok
- ◆ könyvtárlátogatások
- ◆ kiállítások megtekintése

12.2.2. Óvoda egyéb kapcsolatai

◆ Egészségügyi szervekkel

Formái:

- ◆ alkalmanként esetmegbeszélések,
- ◆ tájékoztató előadások szervezése a szülőknek,
- ◆ évente orvosi vizsgálat minden csoportban,
- ◆ tanköteles korú gyermekek részére iskola-alkalmassági vizsgálat,
- ◆ hallásvizsgálat évente,
- ◆ évenkénti fogászati szűrés.

◆ Védőnő

- ◆ Tisztasági ellenőrzés és tájékoztatás
- ◆ Iskolaérettségi vizsgálatához adatlap szolgáltatása
- ◆ Szülői értekezletek alkalmával tájékoztatók tartása

◆ Megyei Pedagógiai Intézet

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, programokat és érdeklődésünknek illetve a program megkívánta fejlesztési lehetőségeknek megfelelően részt veszünk azokon. Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük segítségüket – szaktanácsadói rendszer.

◆ **Pedagógiai szakszolgálat**

- ◆ Fejlettségi szintfelmérők és logopédiai vizsgálatok
- ◆ Iskolaérettségi vizsgálatok

◆ **Családsegítő - és Gyermekvédelmi Szolgálat**

- ◆ A hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek védelmében kapcsolattartás a jelzőrendszeren keresztül.

13. A program erőforrásai

13.1. Személyi feltételek

- ◆ Felsőfokú végzettségű óvónők száma: 2 fő, ebből további továbbképzési szakon képesítést szerzett 1 fő (mentálhigiénés szakember, szakvizsgázott óvodavezető)
- ◆ Pedagógiai munkát segítő dajka: 1 fő

Nevelőmunkánk kulcs-szereplője az óvodapedagógus, személyisége az elfogadó és segítő, támogató attitűdön alapszik. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétel. Szem előtt tartjuk valamennyi munkatárs folyamatos együttműködését, összehangolt munkáját a befogadó szellemiségű óvodánk megvalósítása érdekében. A gyermek-dajka kapcsolatot is jellemezze a pozitív attitűd. Óvodánk működését segítő nem pedagógus alkalmazottak munkája, kommunikációja legyen modell értékű. Törekszünk megfelelő szakemberek bevonására a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátásában a szülővel együttműködve.

Valósuljon meg a HHH gyermekek speciális fejlesztése. Nevelőmunkánkat a gyermeki személyiséget övező bizalom megvalósítása jellemzi. Nevelési - gondozási feladataink megvalósításához optimális feltételeket próbálunk biztosítani, melynek fontos feltétele a kiegyensúlyozott légkör megteremtése.

13.2. Tárgyi feltételek

- ◆ Az óvoda épületének előnye, hogy eredetileg is óvodának épült, helyiségei az óvodai élet megszervezéséhez alkalmasak. Nagy mozgásra alkalmas tér, nagymozgásra alkalmas tornaeszköz biztosított. A kiszolgáló helyiségek (öltöző, mosdó) jól szolgálják a gyermekek gondozását és egészségnevelését. Saját főzőkonyhánk van, ami lehetővé teszi, hogy a gyermekek minőségben és mennyiségben is életkoruknak megfelelő táplálékot kapjanak. Berendezési tárgyaink megfelelőek.
- ◆ Az udvaron tágas- árnyékos- füves játszórész is áll a gyerekek rendelkezésére. Az udvar parkosítása, esztétikája megfelel a gyermeknevelési, egészségnevelési és a mozgásos szempontoknak. Napsütötte és árnyékos részek ideális életteret nyújtanak az év nagy részében. A környezet esztétikáját növelik a nyíló virágok, fák, cserjék.
- ◆ Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermekek számára a különböző fejlesztő eszközöket, játékokat és egyéb a mindennapi élet folyamán használható eszközöket hozzáférhetővé tegyük, fokozzuk játékkedvüket, tevékenységre buzdítsuk őket.
- ◆ A csoportszobák száma: 1

Az épületben található még:

- ◆ vizesblokk- W. C.
- ◆ vezetői iroda
- ◆ öltözőhelyiség, közlekedő
- ◆ kazánház

- ◆ Úgy gondoljuk, hogy a nevelés optimális feltételrendszerének megteremtéséhez elsősorban pályázatok, szülői segítség, vállalkozók támogatása, az óvodai nevelőtestület kezdeményező tevékenysége és a fenntartó önkormányzat támogató hozzáállása elegendő.
- ◆ A sokoldalú gyermeki személyiség-nevelését a megfelelően inspiráló feltételrendszer kialakításával és a tevékenységek tudatos befolyásolásával végezzük. Tekintettel az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra, nembeli, érszervi, mérsékleti különbségekre és a családok értékrendjének sokféleségére.
- ◆ A belső környezetünk kialakításakor az volt a cél, hogy élénk, vidám színű, de esztétikus, textíliák- formák vegyék körül gyermekeinket, melyek hangulatosak, jó összehatásúak.

14. A program felülvizsgálata

14.1. A program tervezési, értékelési dokumentumai:

- **Csoportnapló**

A pedagógus a tervező munkáját az éves terv alapján heti tervekre bontja, melyet a csoportnaplóban jelenít meg, továbbá a féléves nevelési tervet és azok értékelését. A tervező munkájában figyelembe veszi az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában és a Pedagógiai Programban megfogalmazott célokat, feladatokat. Az alábbi dokumentumokat a csoportnaplóval együtt tároljuk, melyek tartalmazzák a csoportra differenciáltan vonatkozó szokás- és szabályrendszert, éves tervet, beszoktatási tervet.

- **A gyermekcsoport nevelési terve:**

Tervezési időkerete: félév

- **Szervezési feladatok:**

Tervezési időkeret: havonta

- **Ilyen vagyok:**

Tervezési időkerete: folyamatos

- **Egyéni fejlesztési terv:**

Tervezési időkeret: folyamatos

A gyermekek egyéni fejlődésének-fejlesztésének dokumentumai tartalmazza:

- a gyermek anamnézisének
- a gyermekek képességszintjét
- az óvónő fejlesztési elképzeléseit

(Családlátogatáson az anamnézist, a befogadás befejezéséig a fejlettség szintjének regisztrálását célszerű elvégezni, hogy tervezni lehessen az egyéni fejlesztéseket.)

14.2. A pedagógiai program vizsgálata

A program sikerkritériumát a „Fejlődés várható eredménye az óvodás kor végén” címmel kiemelt programelem jelenti.

A program ellenőrzésében és értékelésében valamennyi óvónő részt vesz:

- ◆ A bevezetés előtt a feltételrendszer vizsgálatában.
- ◆ A bevezetést követő első nevelési év végén átfogó értékelésében: megjelennek-e a nevelő, fejlesztő tartalmak; a program milyen eredményeket hozott; mit mutatnak a szülők, az iskola visszajelzései.
- ◆ A bevezetést követően 3 évenként a nevelési folyamat vizsgálatában a kimenet oldaláról: mennyire sikeres az óvodánk nevelő, fejlesztő munkája?

Az értékelés a sikerkritériumok figyelembe vételével történik. Célja a hatékonyság, a minőségjavítás, az önképzés és továbbképzés tudatos tervezése. Az elemzésben, értékelésben segíthet a szaktanácsadó és a szakértő.

15. Érvényességi rendelkezések

A Nkt. 26. § (1) értelmében a pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése szükséges.

A Pedagógiai program érvényességének ideje: a következő módosításig.

Értékelésének, felülvizsgálatának módja: rendszeres

A pedagógiai program módosításának módját a mindenkori érvényes jogszabályok határozzák meg.

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- ◆ A jogszabályokban, törvényekben bekövetkezett változások,
- ◆ A feltételrendszer változása,

A Pedagógia Program módosítása

A Pedagógia Program módosítására javaslatot tehet:

- ◆ az óvodavezető;

- ◆ a nevelőtestület bármely tagja;
- ◆ a szülői munkaközösség;
- ◆ a fenntartó.

A Pedagógia Program nyilvánosságra hozatala

A Pedagógiai Program nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A Pedagógia Program egy-egy példánya a következő helyeken tekinthető meg:

- ◆ a faliújságon
- ◆ az óvodavezetőnél,
- ◆ a fenntartónál,
- ◆ valamint a Körösújfalui Községi Önkormányzat honlapján

A Nkt. 26. § (1) értelmében a pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése szükséges.

16. Legitimációs záradék

	Dátum
<p>A Pedagógiai Program elfogadta:</p> <p>A Körösújfalui Meseerdő Óvoda, Mini Bölcsőde és Konyha nevelőtestülete</p>	
<p>Véleményt nyilvánítottak:</p> <p>Az óvoda Szülői Szervezetének képviselői</p>	
<p>Jóváhagyta:</p> <p>intézményvezető</p>	
<p>Fenntartó:</p> <p>polgármester</p>	

17. Felhasznált törvénytár

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- **A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról**
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a **sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve** és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az **egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról**
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a **nemzetiségek jogairól**
- 1997. évi XXXI. tv. a **Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról**
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a **fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról**

18. Felhasznált szakirodalom

- ◆ Dr. Kuti István-Dr. Kuti Istvánné: Körlánc Környezeti nevelés az óvodában Kecskemét 1995.
- ◆ Porkolábné dr Balogh Katalin: Kudarcc nélkül az iskolában Alex-typó Bp. 1992.
- ◆ Nagy Jenőné : Óvodai programkészítés- de hogyan? NAT_TAN sorozat Bp. OKI 1996.
- ◆ Nagy Jenőné : Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel JNSzM Ped. Int. 1997.
- ◆ Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában Bp.FER_CO Kft. 1994.
- ◆ Balázsne Szűcs Judit:Az EMBER aki óvodás Bp. Litogrph Kft. 1997.Hogyan dolgozzuk át óvodánk nevelési programját? JNSzM. Pedagógiai Intézet 2002.
- ◆ Ének az óvodában (Forrai Katalin- Zeneműkiadó 1974.)
- ◆ Mese vers az óvodában (Tankönyvkiadó 1994.)
- ◆ Mérey Ferenc- V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan Bp. gondolat Kiadó 1978.
- ◆ Gönczö Ferencné: Beszéd fejlesztés és anyanyelvi nevelés Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft. 2008.
- ◆ Kovács György –Bakos Éva: Játék az óvodában. Debrecen, 1995
- ◆ Hajnal Istvánné: Gyermekvédelmi munka az óvodában JNSzM. Pedagógiai Intézet 2000
- ◆ Az óvodáskor fejlesztőjátékai. OKKER 2002.

- ◆ Joseph Cornell: Kézenfogva gyermekekkel a természetben Medicina 1998.
- ◆ Dr. Havas Péter: Körlánc kalauz BP. AQUA kiadó 1994.
- ◆ Schantlné Farkas Julianna: Játékos természetvédelem Nodus 1994.